

Sigurnost najviših državnih dužnosnika u Republici Hrvatskoj kao važan segment sigurnosti javnog sektora

Žnidarić, Miroslav

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:129:433150>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-27**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zagreb

Specijalistički diplomski stručni studij
Menadžment javnog sektora

MIROSLAV ŽNIDARIĆ

SIGURNOST NAJVIŠIH DRŽAVNIH DUŽNOSNIKA U RH
KAO VAŽAN SEGMENT SIGURNOSTI JAVNOG SEKTORA

SPECIJALISTIČKI ZAVRŠNI RAD

Zagreb, 2022. godine

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zagreb

Specijalistički diplomski stručni studij
Menadžment javnog sektora

SPECIJALISTIČKI ZAVRŠNI RAD

SIGURNOST NAJVIŠIH DRŽAVNIH DUŽNOSNIKA U RH
KAO VAŽAN SEGMENT SIGURNOSTI JAVNOG SEKTORA

Mentor:

Dr. sc. Milorad Čupurdija, prof. v. š.

Student:

Miroslav Žnidarić

Naziv kolegija:

JAVNI SEKTOR I SIGURNOST
GRADANA

JMBAG studenta:

2405141728

SADRŽAJ

1	SAŽETAK.....	1
	ABSTRACT	2
2	UVOD	3
3	POJMOVNO I SADRŽAJNO ODREĐENJE POJMA SIGURNOSTI.....	4
4	NACIONALNA SIGURNOST REPUBLIKE HRVATSKE.....	6
5	ZAKONODAVNO-PRAVNI OKVIR ZA PROVOĐENJE MJERA OSIGURANJA I ZAŠTITE NAJVIŠIH DRŽAVNIH DUŽNOSNIKA U REPUBLICI HRVATSKOJ	8
5.1	Zakon o policiji.....	9
5.2	Zakon o policijskim poslovima i ovlastima	9
5.3	Zakon o sigurnosti prometa na cestama	13
5.4	Zakon o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske.....	14
5.5	Zakon o sigurnosnim provjerama.....	15
5.6	Uredba o utvrđivanju šticećenih osoba, objekata i prostora te provođenju njihove zaštite i osiguranja	15
5.7	Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika.....	19
6	INSTITUCIJE JAVNOG SEKTORA U REPUBLICI HRVATKOJ UKLJUČENE U PROVOĐENJE ORGANIZACIJSKO-SIGURNOSNIH MJERA OSIGURANJA I ZAŠTITE NAJVIŠIH DRŽAVNIH DUŽNOSNIKA	20
6.1	Najviši državni dužnosnici u Republici Hrvatskoj.....	20
6.1.1	Predsjednik Hrvatskog sabora	20
6.1.2	Predsjednik Vlade Republike Hrvatske.....	21
6.3	Službe protokola u Republici Hrvatskoj.....	21
6.4	Uprava za posebne poslove sigurnosti MUP-a RH (UPPS)	22
6.4.1	Služba za neposrednu zaštitu	23
6.4.2	Služba za zaštitu šticećenih objekata	24
6.4.3	Služba za zaštitu diplomatskih misija	25
7	OPERATIVNI NAČIN PROVOĐENJA MJERA I RADNJI U CILJU OSIGURANJA I ZAŠTITE NAJVIŠIH DRŽAVNIH DUŽNOSNIKA U RH	26
7.1	Sastanak protokolarno-sigurnosne prethodnice.....	27
7.2	Taktika provođenja mjera neposrednog osiguranja najviših državnih dužnosnika u RH.....	29
7.2.1	Formacija neposrednog osiguranja ŠO sa jednim policijskim službenikom	30
7.2.2	Formacija neposrednog osiguranja ŠO sa dva policijska službenika	30
7.2.3	Formacija neposrednog osiguranja ŠO sa tri policijska službenika	31
7.2.4	Formacija neposrednog osiguranja ŠO sa četiri policijska službenika.....	31
7.2.5	Formacija neposrednog osiguranja ŠO sa pet policijskih službenika (dijamant formacija)	32
7.3	Taktika provođenja mjera motorizirane pratnje.....	32

7.3.1	Formacija dva vozila - koristi se prilikom niske razine ugroženosti i za prijevoz osoba II. i III. kategorije šticeenih osoba.....	34
7.3.2	Formacija 3 vozila - koristi se za prijevoz osoba I. kategorije šticeenih osoba (neslužbeni program) 34	
7.3.3	Formacija 5 vozila - koristi se prilikom prijevoza osoba I. kategorije šticeenih osoba (službeni program)	35
7.3.4	Visoka do neposredna razina ugroženosti - koristi se prilikom prijevoza osoba I. kategorije šticeenih osoba.....	36
7.3.5	Formacija sa 5 pol. službenika oko vozila prilikom dolaska/odlaska na mjesto posjete (neposredno prije izlaska ŠO, odnosno prilikom odlaska)	37
7.4	Sigurnosni elementi prilikom posjete šticeenih osoba	38
8	PRAKTIČNI PRIKAZ ORGANIZACIJE POSJETE NAJVIŠIH DRŽAVNIH DUŽNOSNIKA INSTITUCIJAMA EUROPSKE UNIJE U BRUXELLSU.....	40
8.1	Praktični prikaz organizacije posjeta šticeenih osoba institucijama EU.....	41
8.1.1	Formalni poziv	42
8.1.2	Usklađivanje termina posjete.....	42
8.1.3	Protokolarni prijedlog programa posjete šticeene osobe.....	42
8.1.4	Sastanak protokolarno sigurnosne prethodnice	42
9	ZAKLJUČAK	44
10	IZJAVA.....	46
11	POPIS LITERATURE	47
11.1	Knjige i članci	47
11.2	Pravni propisi i priručnici.....	47
11.3	Doktorske disertacije, magistarski radovi, završni radovi	47
11.4	Članci u znanstvenim i stručnim časopisima	48
11.5	Internetski izvori i predavanja	48
12	POPIS SLIKA TABLICA I GRFIKONA	49
13	ŽIVOTOPIS	50

1 SAŽETAK

Sigurnost je postala ključan faktor svakodnevnog života, ali i ključan dio nacionalnih i međunarodnih politika. Republika Hrvatska sa svojim posebnim geostrateškim i geopolitičkim položajem prepoznata je kao neizostavan čimbenik regionalne sigurnosti. Proces izgradnje sigurnosnog sustava Hrvatske izgrađen je u uvjetima Domovinskog rata te je nove sastavnice nacionalne sigurnosti, morala stvarati sama ispočetka. Danas Hrvatska kao punopravna članica NATO-a i EU već posjeduje svoje vlastito iskustvo i suradnju s ostalim zemljama članicama te je definirala i svoj zakonodavni okvir, tj. donijela sve ključne dokumente od Strategije nacionalne sigurnosti do uvođenja novog sustava Domovinske sigurnosti. Hrvatska se kao i ostale zemlje danas susreće s brojnim sigurnosnim izazovima, pa je kroz svoj sustav javne sigurnosti izgradila i otpornost na iste. Javna sigurnost Hrvatske se može promatrati kroz razne segmente, ali naglasak u ovom radu je na sigurnosti najviših državnih dužnosnika (štićenih osoba) i provođenju mjera i radnji radi održavanja njihovog visokog stupnja sigurnosti. Cjelokupan pristup tom važnom poslu čine tijela javnog sektora (policija, agencije) zadužena za sigurnost najviših državnih dužnosnika koji djeluju u okviru zakonodavnog okvira i u skladu s pozitivnim propisima Republike Hrvatske. U radu su prikazane su i objašnjene osnovne taktike postupanja policijskih službenika prilikom osiguranja i zaštite najviših državnih dužnosnika kao i sigurnosne mjere koje se u tu svrhu poduzimaju, kako u teorijskom dijelu, tako i u praktičnom. Istaknuo bih kako sigurnost visokih državnih dužnosnika svakako utječe i na cjelokupnu razinu sigurnosti zemlje i njen ugled u međunarodnoj zajednici.

Ključne riječi: sigurnost, visoki državni dužnosnici (štićene osobe), nacionalna sigurnost, sigurnosne taktike postupanja i mjere

SECURITY OF THE HIGHEST STATE OFFICIALS IN THE REPUBLIC OF CROATIA AS AN IMPORTANT PART OF PUBLIC SECURITY

ABSTRACT

Security has become a key factor in everyday life, but also a key part of national and international policies. The Republic of Croatia, with its special geostrategic and geopolitical position, has been seen as key factor in regional security. The process of building Croatia's security system was built in the conditions of the Homeland War, and new components of national security had to be created from the bottom. Today, as a full member of NATO and the EU, Croatia already has its own experience and cooperation with other member countries and has defined its legislative framework, adopted all key documents from the National Security Strategy to the introduction of the new Homeland Security system. Croatia, like other countries today is facing numerous security challenges, so through its public security system, so it had to build its resilience to them. Public security in Croatia can be viewed through various segments, but the emphasis in this paper is on the security of the highest state officials (protected persons) and the implementation of measures and actions to maintain their high level of security. The overall approach to this important work is made by public sector bodies (police, agencies) in charge of the security of the highest state officials who operate within the legislative framework and in accordance with the positive regulations of the Republic of Croatia. The paper presents and explains the basic tactics of police officers when securing and protecting the highest state officials, as well as the security measures that are taken for this purpose, both in the theoretical part and in the practical part. I would like to point out that the security of high government officials certainly affects the overall level of security of the country and its reputation in the international community.

Key words: security, high government officials (protected persons), national security, security tactics and measures

2 UVOD

Tema ovog rada „Sigurnost najviših državnih dužnosnika u RH kao važan segment sigurnosti javnog sektora“, nametnula mi se je sama po sebi prilikom slušanja predavanja iz kolegija Javni sektor i sigurnost građana, budući da sam i sâm dio sigurnosnog sustava RH koji se bavi osiguranjem i zaštitom domaćih i stranih šticećenih osoba. Pripadnik sam Uprave za posebne poslove sigurnosti MUP-a RH, a na poslovima osiguranja i zaštite šticećenih osoba radim 18 godina.

Cilj ovog rada je približiti sustav osiguranja i zaštite najviših državnih dužnosnika (Predsjednik RH, predsjednik Hrvatskog sabora i predsjednik Vlade RH), jer je često samo osiguranje obavijeno „velom tajne“, a kroz filmove američke produkcije, osobe (agente) koje vrše poslove osiguranja prikazuje se kao super ljude. Činjenica je da su mjere i opseg mjera koje se poduzimaju prilikom osiguranja tajne, te su dokumenti u pisanoj korespodenciji označeni kao klasificirani.

Za potrebe ovog rada koristio sam javno dostupnu literaturu te praktično osobno iskustvo stečeno kroz rad.

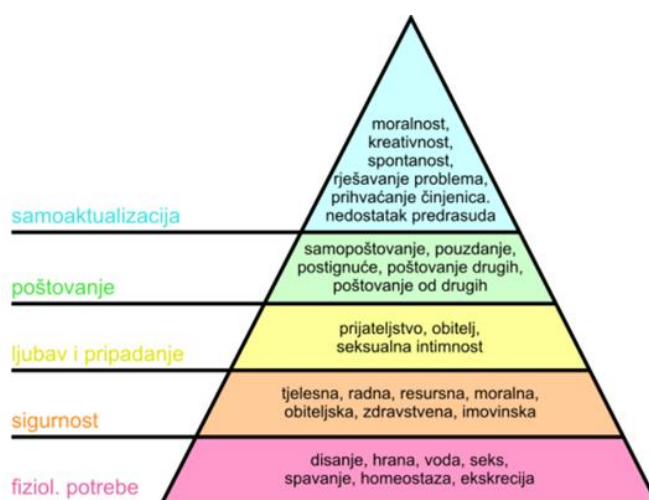
Ovaj se rad ugrubo može podijeliti na dva dijela. Prvi dio, mogli bi ga kolokvijalno nazvati „teorijski dio“ u kojem je objašnjen pojam sigurnosti, nacionalna sigurnost i sustav nacionalne sigurnosti, zakonodavno-pravni okvir u kojem tijela javnog sektora uključena u provođenje mjera osiguranja djeluju, institucije javnog sektora i njihova međusobna suradnja i koordinacija prilikom planiranja i provedbe programa na kojima dužnosnici sudjeluju s naglaskom na sigurnosne aspekte.

U drugom „praktičnom“ dijelu, opisani su osnovni operativni načini provođenja mjera i radnji u cilju osiguranja, taktike postupanja policijskih službenika neposrednog osiguranja i taktike zaštite najviših državnih dužnosnika za vrijeme vožnje.

Na kraju rada je praktično opisan proces organizacije najviših državnih dužnosnika prilikom posjeta najvišim institucijama EU u Bruxellesu.

3 POJMOVNO I SADRŽAJNO ODREĐENJE POJMA SIGURNOSTI

Sigurnost je jedna od temeljnih ljudskih potreba ljudskog društva tijekom cijelog njegova života. Kako definira Tatalović (2006.) sigurnost je istovremeno interes, cilj i vrijednost, stanje te namjerna želja, kako u prvom planu pojedinca, a onda i nacionalnih subjekata država i organizacija. Prema Maslowu, sigurnost je jedna od temeljnih ljudskih potreba, u nizu odmah iza fizioloških potreba, koje predstavljaju osnovne potrebe za održavanje samog ljudskog života, kao što je na primjer hrana, voda, toplina i dom. Odmah iza je potreba za sigurnošću, tj. sigurnošću od fizičke opasnosti.

Slika 1 Maslowljeva piramida potreba, Izvor: https://sh.wikipedia.org/wiki/Maslowljeva_hierarhija_potreba (Pristupano 3.9.2022.)

Profesor Čupurdija¹ u svom predavanju definira sigurnost kao jedan od središnjih čimbenika društvenog života i rada. Istodobno sigurnost definiramo i kao vrlo važnu funkciju društva i države unutar koje se teži postići takvo stanje u društvu koje svakom svom pripadniku osigurava sigurnost. Slijedom navedenog, sigurnosna funkcija države jest onaj dio aktivnosti države koji organizirano i planirano štiti ustavom utvrđeni poredak, političko, ekonomsko, pravno i svako drugo ustrojstvo u državi i društvu.

Pojam sigurnosti se često upotrebljava i s njim se bave mnogi teoretičari, ali je još uvijek nedovoljno objašnjen. Jedan od najuglednijih teoretičara je Arnold Wolfers, koji i sam upozorava na složenost definicije sigurnosti te ju definira kao „neodređeni simbol“, koji može, a i ne mora imati neko značenje. Slijedom toga, za lakše i preciznije definiranje potrebno je proučavati sljedeće elemente:

¹ Izvor, Materijali sa predavanja iz kolegija Javni sektor i sigurnost građana (Čupurdija, 2022)

- kategorije pojma sigurnosti
- vrste sigurnosti
- mehanizme za ostvarenje iste
- vrste ugroza
- usporedne sustave (nacionalne sigurnosti)
- sastavnice sustava sigurnosti (nacionalne i međunarodne). (Tatalović, 2006: str:12)

Sva izučavanja sigurnosti su do suvremenog doba bila usko vezana uz državu, dok noviji istraživači tvrde da treba razlikovati individualnu sigurnost, državnu kao i kolektivnu. U suvremenim istraživanjima država više nema glavnu ulogu u sigurnosti, ali je svakako nezaobilazni faktor. U 21. stoljeću se sigurnost se promatra kao dio opstanka, tj. uvjet koji je ključan za stvaranje odnosa između države, društva i pojedinca. Sadržajem sigurnosti danas dominiraju 2 koncepta, kako ističe Grizold (1998), a to su univerzalnost i demilitarizacija. Univerzalnost koja promatra sigurnost kao cjelovit pojam, a demilitarizacija napušta vezivanje sigurnosti uz vojnu silu. Slijedom navedenog, prema Grizoldu sigurnost podrazumijeva različite dijelove kvalitete života i sigurnosti u pojedinom društvu, ali i u cijeloj međunarodnoj sigurnosti.

Mnogi autori sigurnost izučavaju kroz 2 entiteta za koje se može organizirati sigurnost, a 2 na vrste sigurnosti. Tako Cvrtila (1999) navodi sljedeće kategorije:

1. Koncept sigurnosti je proširen od sigurnosti nacija prema sigurnosti pojedinaca
2. Širenje koncepta sigurnosti do sigurnosti nacija prema sigurnosti međunarodnog sustava
3. Sigurnost se širi vodoravno, od vojne prema političkoj, gospodarskoj, socijalnoj, sigurnost ekosustava, zaštita od klimatskih ugroza
4. Politička odgovornost za garanciju sigurnosti se širi, od nacionalne države do međunarodne organizacije, vladine i nevladine organizacije, regionalnu i lokalnu zajednicu, medije i javno mnijenje. (str.122)

Kada govorimo o opsegu sigurnosti, pitanje je da li je ona apsolutna ili relativna. Tu se dolazi do različitog kuta promatranja, kada se teoretski govori onda sigurnost ne može biti relativna, ona je apsolutna. Primjerice ne možemo reći država je malo nesigurna ili pojedinac, ali u realnosti sigurnost nikako nije apsolutna. Zato kada se govori o sigurnosti potrebno je govoriti o razinama sigurnosti, ali uzeti u obzir i različitosti država i društava, stupnjeve razvoja itd.

4 NACIONALNA SIGURNOST REPUBLIKE HRVATSKE

Cilj svake državne politike je opstanak države i društva, a uvjet opstanka istih je upravo sigurnost. Sijedom navedenog možemo zaključiti da je cilj djelovanja svih državnih institucija i vodećih državnih dužnosnika stvaranje preduvjeta za sigurnost. Sam pojam nacionalne sigurnosti je noviji dok sama sigurnost država postoji otkad države i postoje. Taj se pojam prvi put pojavio 1943. godine u Americi u knjizi Waltera Lippmanna „*Američka vanjska politika*“, a u službenim dokumentima također u SAD-u u *Zakonu o nacionalnoj sigurnosti* iz 1947.g. Za Lippmanna definicija sigurnosti je bila sljedeća: „*Nacija ima sigurnost kada ne mora žrtvovati svoje legitimne interese kako bi izbjegla rat i kada je sposobna očuvati ih ratom ako bude izazvana*“. Pojavom Hladnog rata i nuklearnih sukoba, sigurnost pojedinaca bila je izjednačena sa sigurnošću države, te su države imale odgovornost i legitimitet da zaštite svoje građane. Potreba nacionalne sigurnosti javila se jer se i sigurnost više nije mogla garantirati samo vojnom obranom, već je bilo potrebno aktivirati cijelu državu i društvo da osiguraju mir i opstanak. (Tatalović, 2006. str: 143)

Republika Hrvatska je počela s izgradnjom sustava nacionalne sigurnosti 1991.godine od trenutka stjecanja svoje državnosti i samostalnosti. Uvjeti izgradnje tog sustava su bili uvelike zahtjevni zbog agresije na RH i Domovinskog rata, a i kasnijih aktivnosti koje su prvenstveno bile usmjerene na uspostavu suvereniteta na cjelokupnom teritoriju države. Ono što je otežalo situaciju kako ističe Tatalović, je da Hrvatska nije naslijedila institucije sustava nacionalne sigurnosti, već ih je morala stvarati sama ispočetka. U takvim ratnim uvjetima, najveća pozornost je bila posvećena oružanim snagama, dok su ostale sastavnice sustava nacionalne sigurnosti bile manje u središtu interesa. U prvim godinama neovisnosti RH je postala članica niza međunarodnih organizacija, od koji bih istaknuo UN, pa OESS, ali one ipak nisu bile prvenstveno sigurnosne organizacije. U prvom desetljeću Hrvatska je izgradila svoj sustav nacionalne sigurnosti. U razdoblju od 2000.- 2002. godine RH je dokumentima najvišeg ranga normativno definirala vlastitu nacionalnu sigurnost i nacionalne interese. Tada glavni politički prioritet, koji ima najviše veze sa sigurnošću je bio ulazak u NATO, koji je zahtijevao velike potrebe. 2000. godine RH je pozvana i uključila se u program Partnerstvo za mir, kada počinje i intenzivni dijalog na relaciji RH-NATO. (Tatalović, 2006, str:256)

Jedna od značajnijih promjena za RH je godina 2001. kada je Hrvatski sabor je usvojio ustavne reforme kojima je polupredsjednički sistem zamijenjen parlamentarnom demokracijom. Predsjednik je zadržao mnoge ovlasti na području vanjske i sigurnosne politike, koje u određenim slučajevima dijeli s Vladom. Predsjednik RH i predsjednik Vlade su odgovorni za usmjeravanje rada obavještajnog sustava. Dva podsustava koji imaju najizravniju odgovornost za ostvarivanje nacionalne sigurnosti i nacionalnih interesa su vanjskopolitički sustav i gospodarski sustav.

Sustav nacionalne sigurnosti se sastoji od tri dijela:

- Sigurnosnog koji podrazumijeva primjenu širokog spektra političkih, diplomatskih, sigurnosnih i gospodarskih mjera
- Obavještajnog koji proizlazi iz sigurnosnog no u organizacijskom smislu zbog važnosti koju ima za nacionalnu sigurnost predstavlja zaseban sistem
- Obrambeni koji se odnosi na obranu zemlje i uporabu oružanih snaga

Na vrhu upravljačke piramide su Predsjednik republike, Vlada i Hrvatski Sabor. Predsjednik RH ima tri značajne ovlasti: vrhovni je zapovjednik oružanih snaga, s vladom RH oblikuje i provodi vanjsku politiku, te surađuje u usmjeravanju rada obavještajnih sustava. Vlada RH osim poslova koje dijeli sa predsjednikom odgovorna je za djelovanje sustava nacionalne sigurnosti. Hrvatski Sabor osim što je nositelj zakonodavne vlasti donosi pravne akte koji reguliraju područje nacionalne sigurnosti i državni proračun za njegovo financiranje , također je odgovoran za nadzor djelovanja sustava nacionalne sigurnosti. Vijeće za nacionalnu sigurnost je najviše izvršno zakonodavno tijelo u tom području, pruža savjete predsjedniku i vladi u usmjeravanju rada sigurnosnih službi.

5 ZAKONODAVNO-PRAVNI OKVIR ZA PROVOĐENJE MJERA OSIGURANJA I ZAŠTITE NAJVIŠIH DRŽAVNIH DUŽNOSNIKA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Prilikom poduzimanja i provođenja mjera u cilju osiguranja i zaštite najviših državnih dužnosnika u RH, iste se poduzimaju na temelju sljedećih zakonskih propisa:

- Konvencija Ujedinjenih naroda o sprečavanju i kažnjavanju zločina protiv međunarodno zaštićenih osoba, uključujući diplomatske agente² (1973),
- Zakon o policiji (NN 34/11, 130/12, 89/14, 151/14, 33/15, 121/16, 66/19),
- Zakon o policijskim poslovima i ovlastima (NN 76/09, 92/14, 70/19),
- Zakona o sigurnosti prometa na cestama (NN 67/08, 48/10, 74/11, 80/13, 158/13, 92/14, 64/15, 108/17, 70/19, 42/20, 85/22),
- Zakon o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske (NN 79/06, 105/06),
- Zakon o sigurnosnim provjerama (NN 85/08, 86/12),
- Uredba o utvrđivanju štice osoba, objekata i prostora te provođenju njihove zaštite i osiguranja (NN 46/13, 103/14 - OUSRH, 151/14, 10/16, 99/16, 131/20),
- Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika (NN 76/09, 92/14, 70/19).

Prema članku 1. Konvencije UN o sprečavanju i kažnjavanju zločina protiv međunarodno zaštićenih osoba, uključujući diplomatske agente, šefovi država, uključujući bilo kojeg člana kolegijalnog tijela koji obavlja funkciju šefa države, kad god se takva osoba nalazi u stranoj državi, kao i članovi njene obitelji ima pravo, prema međunarodnom pravu, na posebnu zaštitu od svakog napada na njega osobno, njegovu slobodu ili dostojanstvo, kao i članovi njegove obitelji koji čine dio njegova kućanstva.

U RH, zakonodavac razlikuje tri kategorije štice osoba koje su utvrđene Uredbom o utvrđivanju štice osoba, objekata i prostora te provođenju njihove zaštite i osiguranja (I, II i III kategorija štice osoba), te se sukladno kategoriji i sigurnosnoj procjeni nadležne sigurnosne službe (SOA-e) s obzirom na razinu ugroze definiraju, poduzimaju i provode mjere osiguranja i zaštite domaćih i stranih štice osoba za vrijeme njihovog boravka u RH.

² Konvencija Ujedinjenih naroda o sprečavanju i kažnjavanju zločina protiv međunarodno zaštićenih osoba, uključujući diplomatske agente (1973)

U nastavku pokušati ću približiti najvažnije dijelove svakog pojedinog zakonskog akta, a koji se odnose na zakonodavno-pravni okvir potreban za provođenje mjera i zaštite najviših državnih dužnosnika u RH.

5.1 Zakon o policiji³

Prema članku 2. Zakona o policiji, policija je središnja služba Ministarstva unutarnjih poslova RH (u daljnjem tekstu Ministarstva) koja obavlja poslove određene zakonom i drugim propisima te građanima pruža zaštitu njihovih temeljnih ustavnih prava i sloboda i zaštitu drugih Ustavom RH zaštićenih vrijednosti.

Policijski službenik je prema članku 3. ovog Zakona, osoba koja je službenik Ministarstva i obavlja poslove usko povezane sa policijskim poslovima definiranim u Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima.

U članku 47. ovog Zakona propisani su uvjeti koje mora ispunjavati osoba koja se prima u policiju.

Osoba koja se prima u policiju mora ispunjavati sljedeće uvjete:

- imati hrvatsko državljanstvo,
- imati završenu srednju školu u trogodišnjem ili četverogodišnjem trajanju,
- biti mlađa od 30 godina, kod prvog zaposlenja, ako se prima na radno mjesto srednje stručne spreme,
- imati posebnu psihičku i tjelesnu zdravstvenu sposobnost,
- ispunjavati posebno propisanu razinu tjelesne motoričke sposobnosti,
- biti osobno dostojna za obavljanje policijske službe,
- ne smije biti član političke stranke.

Poslove osiguranja i zaštite najviših domaćih i stranih državnih dužnosnika za vrijeme njihovog boravka u RH obavljaju policijski službenici primjenom policijskih ovlasti.

5.2 Zakon o policijskim poslovima i ovlastima⁴

U ovom poglavlju osvrnut ću se na policijske ovlasti koje policijski službenici najčešće primjenjuju prilikom osiguranja i zaštite najviših državnih dužnosnika.

³ Zakon o policiji (NN 34/11, 130/12, 89/14, 151/14, 33/15, 121/16, 66/19)

⁴ Zakon o policijskim poslovima i ovlastima (NN 76/09, 92/14, 70/19)

U članku 3. gore navedenog Zakona navedeni su policijski poslovi koji su podijeljeni u trinaest točaka a prilikom osiguranja i zaštite najčešće se primjenjuju sljedeći poslovi:

- zaštita života, prava, slobode, sigurnosti i nepovredivosti osobe,
- zaštita javnog reda i mira te imovine (štite se objekti u kojima državni dužnosnici rade, borave i stanuju te se održava povoljno stanje JRM-a),
- nadzor i upravljanje cestovnim prometom (vrši se primjenom mjera u prometu prilikom kretanja kolone vozila pod pratnjom),
- protueksplozijska zaštita (vrši se na svim mjestima posjete i boravka državnih dužnosnika kao i prijevoznih sredstava koja se koriste za prijevoz istih),
- nadzor državne granice (ukoliko se najviši dužnosnici nalaze u neposrednoj blizini državne granice, vrši se pojačani nadzor i kontrola putnika, vozila i prtljage),
- osiguranje i zaštita osoba, objekata i prostora (provodi posebno ustrojena ustrojstvena jedinica u Ministarstvu unutarnjih poslova RH, Uprava za posebne poslove sigurnosti).

Policijske ovlasti koje pritom primjenjuju policijski službenici navedene su članku 13. ovog Zakona i broje dvadeset i četiri ovlasti a najčešće se primjenjuje sljedećih devet ovlasti:

- prikupljanje, procjena, pohrana, obrada i korištenje podataka,
- provjera i utvrđivanje identiteta osoba i predmeta,
- prikupljanje obavijesti od građana,
- privremeno ograničenje slobode kretanja,
- davanje upozorenja i naredbi građanima,
- ulazak i pregled objekata i prostora,
- pregled osoba, predmeta i prometnih sredstava,
- snimanje na javnim mjestima,
- uporaba sredstava prisile.

Policijski službenici prikupljaju, analiziraju sve podatke za koje se procjeni da su važni za sigurnost državnih dužnosnika prilikom obavljanja njihovih svakodnevnih poslova kako u RH tako i u inozemstvu. Sa prikupljenim operativno interesantnim podacima upoznaju se policijski službenici angažirani na poslovima osiguranja i zaštite najviših državnih dužnosnika.

Provjera identiteta osoba vrši se na svim mjestima na kojima najviši državni dužnosnici borave, s posebnim naglaskom na osobe koje dolaze u neposrednu blizinu istih. Naravno ova ovlast nije uvijek u praksi primjenjiva, pogotovo u situacijama kada dužnosnici dolaze na veća javna okupljanja kao što su koncerti, razni sportski događaji, predizborni skupovi i sl. U takvim slučajevima primjena ove ovlasti vrši se selektivno i primjenjuje se proaktivno ovisno o trenutnoj situaciji.

Ovlast privremenog ograničenja kretanja (članak 51. ovog Zakona) policijski službenik primjenjuje radi osiguranja štićenih osoba (državnih dužnosnika), objekata ili prostora te se primjenom iste privremeno ograničava pristup ili kretanje u određenom prostoru ili objektu, a može i zadržati osobe, dok primjena ovlasti ne smije trajati dulje od vremena potrebnog za ostvarenje cilja radi kojeg je ovlast primijenjena. Ovo je jedna od najčešće korištenih policijskih ovlasti u svrhu osiguranja i zaštite državnih dužnosnika.

Policijska ovlast davanje upozorenja i naredbi građanima opisana je u člancima 53., 54. i 55. ovog Zakona. Policijski službenik upozorava osobu koja bi svojim ponašanjem mogla dovesti u opasnost sigurnost državnih dužnosnika, odnosno osobu koja bi mogla počinuti, potaknuti drugu osobu da dovede u opasnost sigurnost istih. Policijski službenik izdaje naredbu građanima radi sprječavanja pristupa štićenoj osobi, objektu ili prostoru, te pristupa i zadržavanja na prostoru ili objektu gdje to nije dopušteno.

Primjenom ovlasti ulazak i pregled objekata i prostora policijski službenici ovlašteni su ući i pregledati objekte i prostore državnih tijela i pravnih osoba radi osiguranja državnih dužnosnika. Također mogu ući i u tuđi dom (privatni stan, kuću) u kojem će državni dužnosnik boraviti uz prethodni pristanak vlasnika odnosno osobe koja stanuje (boravi) u istom. Ukoliko vlasnik stana, odnosno osoba koja boravi u privatnom objektu smještaja ne dozvoli policijskim službenicima da uđu i obave sigurnosni pregled o tome se obavještava državni dužnosnik te se upozorava da mu se za vrijeme boravka u tom prostoru, objektu ne može jamčiti sigurnost. Ukoliko državni dužnosnik i dalje inzistira na posjeti u takvom objektu ili prostoru isti preuzima odgovornost za eventualne neželjene posljedice. Za potrebe pregleda objekata, prostorija i prostora koristi se i službeni pas uvježban za detekciju i otkrivanje eksplozivnih tvari. Ovo je također jedna od najprimjenjivijih policijskih ovlasti u svrhu osiguranja i zaštite najviših državnih dužnosnika.

Pregled osoba, predmeta i prometnih sredstava je policijska ovlast koju policijski službenici primjenjuju prilikom osiguranja objekata, prostorija i prostora u kojima borave najviši državni

dužnosnici. Primjena te ovlasti ostvaruje se korištenjem posebnih tehničkih uređaja (metal detektorska vrata, uređaj za rendgensku kontrolu prtljage, zrcalo za protu-eksplozijski pregled podvozja vozila i dr.) i fizičke kontrole osoba koju vrše sami policijski službenici. U nekim slučajevima kontrolu osoba vrše i licencirani pripadnici privatnih zaštitarskih tvrtki uz nadzor policijskih službenika. Također se za potrebe pregleda prijevoznih sredstava koristi službeni pas uvježban za detekciju i otkrivanje eksplozivnih tvari. Ovo je isto jedna od najprimjenjivijih policijskih ovlasti u svrhu osiguranja i zaštite najviših državnih dužnosnika.

Snimanje na javnim mjestima u pravilu se provodi prilikom boravka više najviših državnih dužnosnika na istom mjestu (Svečanost proslave godišnjice VRO „Oluja“, Kolona sjećanja u Vukovaru, Svečanost proslave godišnjice VRO „Bljesak“, Svečanost otvorenja Pelješkog mosta i sl.) na kojem se očekuje prisutnost većeg broja građana, kao dio mjera u cilju osiguranja i zaštite istih. Primjena ovlasti snimanja prethodno se mora javno objaviti sukladno članku 79. ovog Zakona.

Pod sredstvima prisile u smislu članka 81. ovog Zakona podrazumijevamo:

- tjelesna snaga,
- raspršivač s nadražujućom tvari,
- palica,
- sredstva za vezivanje,
- uređaj za prisilno zaustavljanje motornog vozila,
- službeni pas,
- službeni konj,
- posebna motorna vozila,
- kemijska sredstva,
- vatreno oružje,
- uređaj za izbacivanje vode,
- eksplozivna sredstva,
- posebna oružja.

Najčešće korištena sredstva prisile u zaštiti i osiguranju najviših državnih dužnosnika su uporaba službenog psa (za detekciju i otkrivanje eksplozivnih tvari), tjelesna snaga, raspršivač sa nadražujućom tvari, palica, sredstva za vezivanje, uređaj za prisilno zaustavljanje motornog vozila, vatreno oružje i posebna oružja (koriste pripadnici specijalne policije angažirani za

potrebe osiguranja). Sredstva prisile smiju biti uporabljena isključivo u slučajevima propisanim ovim Zakonom i to radi:

- zaštite života ljudi,
- sprječavanja bijega,
- odbijanja napada,
- otklanjanja opasnosti,

ako je vjerojatno da se mjerama upozorenja i naredbi neće postići cilj. Prije uporabe sredstva prisile izdaje se upozorenje osobi prema kojoj će se ista uporabiti, osim u situacijama kada je vjerojatno da bi se prethodnim upozorenjem ugrozilo postizanje cilja.

5.3 Zakon o sigurnosti prometa na cestama⁵

Vozila koja se koriste za prijevoz najviših državnih dužnosnika prate pripadnici policije s posebnim policijskim vozilima opremljenim uređajima za davanje posebnih zvučnih i svjetlosnih signala crvene i plave boje za vrijeme dok se ti znakovi daju. Ovdje je važno naglasiti da su policijska vozila opremljena uređajima za davanje posebnih svjetlosnih signala crvene i plave boje, a ne samo plave.

Vozila pod pratnjom smatra se vozilo koja prate pripadnici policije posebnim policijskim vozilom (ukupno dva vozila), dok se kolonom vozila podrazumijeva pratnja vozila namijenjenog za prijevoz državnih dužnosnika koje prate najmanje dva policijska vozila (jedno ispred a drugo iza glavnog vozila, odnosno vozila u kojem se nalazi štíćena osoba), dakle najmanje tri vozila.

Na vozila pod pratnjom ili kolonom vozila pod pratnjom ne primjenjuju se odredbe ovog zakona o:

- ograničenju brzine,
- zabrani pretjecanja i obilaženja kolone vozila ili na pješačkom prijelazu ili prelaženju iz trake u traku,
- zabrani pretjecanja kolone pješaka,
- obvezi vezivanja sigurnosnim pojasom,
- te se nisu dužni kretati jedno iza drugog.

⁵ Zakon o sigurnosti prometa na cestama (NN 67/08, 48/10, 74/11, 80/13, 158/13, 92/14, 64/15, 108/17, 70/19, 42/20, 85/22)

Vozila pod pratnjom ili kolona vozila pod pratnjom a vodeći račun o sigurnosti drugih sudionika u prometu imaju pravo prednosti prolaska u odnosu na sva druga vozila, osim u odnosu na vozila koja se kreću raskrižjem na kojem se prometom upravlja prometnim svjetlima ili znacima ovlaštene osobe. Dakle, nemaju pravo prolaska kroz raskrižje kojim se upravlja svjetlosnim uređajima (semafor) za vrijeme kad je na istima crveno svjetlo u pravcu njihovog kretanja.

Iznimno, ako je to neophodno a vodeći račun o sigurnosti drugih sudionika u prometu na vozila pod pratnjom ili kolonom vozila pod pratnjom ne primjenjuju se odredbe o:

- strani kretanja vozila,
- uključivanju u promet (kada je promet obustavljen, osiguravaju pripadnici policije),
- zaustavljanju i parkiranju,
- polukružnom okretanju.

Dužnosti vozača koji na cesti susretne ili ga stigne vozilo ili kolona vozila pod pratnjom su:

- zaustaviti svoje vozilo,
- noću umjesto dugih svjetla upaliti kratka svjetla za osvjetljenje ceste,
- postupati po naredbama koje im daju osobe iz pratnje,
- nastaviti kretanje tek kad prođu sva vozila pod pratnjom.

Gore navedene odredbe opisane su u članku 148. navedenog Zakona.

5.4 Zakon o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske⁶

Prema članku 23. Zakona, djelovanje Sigurnosno obavještajne agencije na području RH (u daljnjem tekstu SOA) usmjereno je na sprečavanje aktivnosti i radnji koje su usmjerene na ugrožavanje Ustavom utvrđenog poretka, ugrožavanja sigurnosti državnih tijela, građana i nacionalnih interesa između ostalog i putem ugrožavanja sigurnosti najviših državnih dužnosnika te šticećenih objekata i prostora.

Prema članku 47. Zakona SOA u obavljanju protuobavještajne zaštite najviših državnih dužnosnika, objekata i institucija u okviru svog djelokruga:

- izrađuje sigurnosne prosudbe moguće ugroženosti najviših državnih dužnosnika i objekata,

⁶ Zakon o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske (NN 79/06, 105/06)

- obavlja sigurnosno provjeravanje osoba koje imaju pristup najvišim državnim dužnosnicima, šticećenim objektima i prostorima,
- primjenjuje mjere protuprislušne zaštite za objekte i prostore,
- sudjeluje u planiranju, provođenju i nadzoru tehničkih i fizičkih mjera sigurnosti.

U skladu sa člankom 48. ovog Zakona SOA obavlja i sigurnosno provjeravanje zaposlenih osoba na poslovima fizičke i tehničke zaštite najviših državnih dužnosnika, šticećenih objekata i prostora, te sudjeluje u protuobavještajnoj zaštiti istih.

5.5 Zakon o sigurnosnim provjerama⁷

Sigurnosna provjera je u smislu ovog Zakona postupak kojim nadležna tijela utvrđuju postojanje sigurnosnih zapreka za fizičke i pravne osobe u svrhu zaštite i sigurnosti najviših državnih dužnosnika, šticećenih objekata i prostora. Sigurnosne zapreke su činjenice koje upućuju na postojanje rizika za sigurnost najviših državnih dužnosnika i sigurnost njihovih obitelji, imovine i sigurnost šticećenih objekata.

Nadležno tijelo na temelju izvješća o rezultatu sigurnosne provjere nadležne sigurnosno obavještajne agencije donosi ocjenu o postojanju sigurnosnih zapreka.

Sigurnosna provjera u svrhu zaštite sigurnosti najviših državnih dužnosnika, šticećenih objekata provodi se za osobe koje imaju mogućnost neposrednog pristupa istima, a obavlja ga nadležna sigurnosno-obavještajna agencija na zahtjev nadležnog tijela za poslove sigurnosti, primjenom postupaka za sigurnosnu provjeru. Sigurnosna provjera I. stupnja provodi se za policijske službenike angažirane na poslovima neposrednog osiguranja najviših državnih dužnosnika, a ista se provodi periodički svakih 5 godina i provodi se na temelju Upitnika za sigurnosnu provjeru I. stupnja.

5.6 Uredba o utvrđivanju šticećenih osoba, objekata i prostora te provođenju njihove zaštite i osiguranja⁸

U članku 1. Uredbe određuju se:

- šticećene osobe, objekti i prostori,
- provođenje osiguranja i zaštite šticećenih osoba, objekata i prostora,

⁷ Zakon o sigurnosnim provjerama (NN 85/08, 86/12)

⁸ Uredba o utvrđivanju šticećenih osoba, objekata i prostora te provođenju njihove zaštite i osiguranja (NN 46/13, 103/14 - OUSRH, 151/14, 10/16, 99/16, 131/20)

- međusobne obveze i suradnja sigurnosno-obavještajnih agencija, nadležnih ustrojstvenih jedinica u ministarstvima koje provode osiguranje i zaštitu štićenih osoba, objekata i prostora, stručnih službi nadležnih za poslove osiguranja u drugim državnim tijelima kao i s organizatorima određenih događanja.

Ustrojstvena jedinica Ministarstva unutarnjih poslova nadležna za posebne poslove sigurnosti je Uprava za posebne poslove sigurnosti (u daljnjem tekstu UPPS) izrađuje Plan osiguranja štićenih osoba, objekata i prostora (u daljnjem tekstu: Plan osiguranja) na temelju:

- sigurnosne prosudbe,
- podataka prikupljenih provedbom mjera i radnji osiguranja štićenih osoba, objekata i prostora,
- podataka prikupljenih obavljanjem drugih policijskih poslova,
- drugih podataka i informacija dostavljenih od nadležnih državnih tijela i organizatora određenih događanja (članak 2.).

Radi obavljanja poslova iz svog djelokruga, sigurnosno-obavještajne agencije i UPPS, ostvaruju neposrednu suradnju s ustrojstvenim jedinicama nadležnim za obavljanje protokolarnih poslova štićenih osoba (u daljnjem tekstu Protokol) te za sigurnost štićenih objekata i prostora u državnim tijelima, kao i s organizatorima određenih događanja.

Službe protokola štićenih osoba dužne su sigurnosno-obavještajnim agencijama i UPPS-u pravodobno dostaviti podatke o putovanjima i programu aktivnosti za domaće štićene osobe, dok su za strane štićene osobe dužne takve podatke dostaviti najkasnije 48 sati prije posjeta i početka programa aktivnosti štićene osobe što je opisano u članku 3. ove Uredbe.

U okviru osiguranja i zaštite štićenih osoba, objekata i prostora sigurnosno-obavještajne agencije:

- izrađuju sigurnosne prosudbe moguće ugroženosti štićenih osoba, objekata i prostora,
- obavljaju sigurnosne provjere osoba koje imaju mogućnost neposrednog pristupa štićenim osobama, objektima i prostorima,
- primjenjuju mjere protuprislušne zaštite za štićene objekte i prostore,
- obavljaju i druge poslove iz svoje nadležnosti.

UPPS u okviru osiguranja i zaštite štićenih osoba, objekata i prostora provodi:

- operativno sigurnosno preventivne mjere,

- mjere neposrednog tjelesnog osiguranja,
- mjere motorizirane pratnje,
- unutarnje i vanjsko osiguranje objekata i prostora,
- mjere osiguranja trase kretanja,
- operativne i fizičke mjere u prometu,
- protueksplozijski pregled,
- zdravstveno-higijensko tehnološke mjere,
- druge mjere iz svoje nadležnosti.

Gore navedene mjere biti će detaljnije pojašnjene u nastavku ovog rada.

U članku 10. ove Uredbe definirane su tri kategorije štićenih osoba, ovisno o značaju dužnosti koju obnašaju, pa tako imamo:

- štićene osobe I. kategorije;
- štićene osobe II. kategorije i
- štićene osobe III. kategorije.

Prema članku 11. ove Uredbe, štićene osobe I. kategorije su:

- predsjednik Republike Hrvatske,
- predsjednik Hrvatskoga sabora,
- predsjednik Vlade Republike Hrvatske,
- predsjednik Ustavnog suda Republike Hrvatske,
- predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Također štićene osobe I. kategorije su i osobe pod međunarodnom zaštitom:

- predsjednik ili poglavar strane države, član kolektivnog tijela koji obavlja funkciju predsjednika ili poglavara strane države,
- predsjednik parlamenta strane države ukoliko u svojoj zemlji ima status štićene osobe,
- predsjednik vlade strane države,
- čelnici pravosudnih tijela stranih država koji u svojoj zemlji obnašaju dužnost iz stavka 1. podstavaka 4. i 5. ovoga članka i u svojoj zemlji imaju status štićene osobe;
- vodeće osobe međunarodnih organizacija, koje imaju status štićene osobe na temelju međunarodnog prava.

Provođenje mjera osiguranja i zaštite osoba započinje danom stupanja na dužnost štićene osobe.

Za potrebe izrade ovog rada fokusirat ću se na najviše državne dužnosnike u ovoj Uredbi definirane kao štícene osobe I. kategorije, a to su, predsjednik Republike Hrvatske, predsjednik Hrvatskoga sabora, predsjednik Vlade Republike Hrvatske. Predsjednik Ustavnog suda Republike Hrvatske i predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske do sada nisu konzumirali pravo na osiguranje i zaštitu pa iz tog razloga isti neće biti predmet u ovom radu.

Mjere osiguranja i zaštite za štícene osobe I. kategorije provode se još šest mjeseci nakon prestanka obnašanja dužnosti.

U članku 18. ove Uredbe definirano je i 5 razina ugroženosti štícenih osoba, objekata i prostora, a to su: niska, umjerena, značajna, visoka i neposredna.

Niska razina ugroženosti – ne postoje saznanja koja bi ukazivala na osnovanu sumnju za napad na štícenu osobu, objekt i prostor.

Umjerena razina ugroženosti – ne postoje saznanja koja bi ukazivala na osnovanu sumnju za napad na štícenu osobu, objekt i prostor, ali postoji potencijalna ugroženost s obzirom na čimbenike povezane sa štícenom osobom, objektom i prostorom.

Značajna razina ugroženosti – postoje određena saznanja obavještajnog ili sigurnosnog konteksta koja ukazuju na to da bi štícena osoba, objekt i prostor mogli biti prioritetne mete napada.

Visoka razina ugroženosti – postoje određena saznanja obavještajnog ili sigurnosnog konteksta ili nedavna teroristička aktivnost koja ukazuje na to da bi štícena osoba, objekt i prostor mogli biti visoko prioritetne mete napada.

Neposredna razina ugroženosti – postoje određena saznanja obavještajnog ili sigurnosnog konteksta koja ukazuju na to da će se izvršiti napad na štícenu osobu, objekt i prostor.

Razine ugroženosti štícenih osoba, objekata i prostora odrediti će nadležna ustrojstvena jedinica državnih tijela koja provode mjere osiguranja i zaštite štícenih osoba, objekata i prostora (UPPS), na temelju dostavljenih sigurnosnih prosudbi sigurnosno-obavještajnih agencija te podataka i informacija drugih državnih tijela.

U provođenju mjera osiguranja i zaštite nadležne ustrojstvene jedinice državnih tijela koja provode mjere osiguranja i zaštite štícenih osoba, objekata i prostora, surađuju sa srodnim službama ovlaštenim za obavljanje istih ili sličnih poslova drugih zemalja, a to osobito dolazi

do izražaja prilikom posjeta stranih šticećenih osoba Republici Hrvatskoj kao i odlaska domaćih u inozemstvo.

5.7 Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika⁹

Sukladno članku 35. ovog Pravilnika strani policijski službenici koji u Republici Hrvatskoj neposredno štite:

- predsjednika ili poglavara strane države mogu u Republiku Hrvatsku, uz odobrenje Ministarstva, unijeti najviše tri komada vatrenog oružja s pripadajućim streljivom
- predsjednika parlamenta i vlade strane države mogu u Republiku Hrvatsku, uz odobrenje Ministarstva, unijeti najviše dva komada vatrenog oružja s pripadajućim streljivom
- ministra vanjskih poslova strane države i vodeću osobu međunarodne organizacije i institucije mogu u Republiku Hrvatsku, uz odobrenje Ministarstva, unijeti najviše jedan komad vatrenog oružja s pripadajućim streljivom, osim ako međunarodnim ugovorom, na temelju prosudbe nadležne sigurnosne službe ili na temelju načela uzajamnosti, nije određeno drugačije.

O unosu oružja stranih policijskih službenika nadležna Ustrojstvena jedinica pisanim putem izvijestit će Upravu za granicu dolasku i odlasku policijskih službenika iz Republike Hrvatske.

Prema članku 184. pravilnika policijski službenik može napustiti objekt, osobu ili prostor koji osigurava samo u situacijama kada se u neposrednoj blizini izvršava kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i za koje se može izreći kazna zatvora od 5 godina ili više, ili kada je to nužno radi sprječavanja izravne opasnosti, osim u situacijama kada napuštanjem mogu biti ugroženi životi i sigurnost šticećenih osoba, objekata i prostora.

Dakle, vidljivo je da policijski službenik ne smije napustiti šticećeni objekt, osobu ili prostor koji osigurava radi sprječavanja kaznenog djela za koje se može izreći kazna zatvora od 5 godina i teža, ako bi time bili ugroženi životi i sigurnost šticećenih osoba, objekata i prostora.

⁹ Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika (NN 76/09, 92/14, 70/19)

6 INSTITUCIJE JAVNOG SEKTORA U REPUBLICI HRVATKOJ UKLJUČENE U PROVOĐENJE ORGANIZACIJSKO-SIGURNOSNIH MJERA OSIGURANJA I ZAŠTITE NAJVIŠIH DRŽAVNIH DUŽNOSNIKA

6.1 Najviši državni dužnosnici u Republici Hrvatskoj

Za potrebe ovog rada pod najvišim državnim dužnosnicima podrazumijevaju se Predsjednik RH, predsjednik Vlade RH i predsjednik Hrvatskog sabora. Navedeni su ujedno i štićene osobe I. kategorije u RH, što naravno podrazumijeva neprekidno provođenje mjera i radnji u cilju njihove zaštite. U daljnjem tekstu ukratko ću objasniti svaku od navedenih institucija.

6.1.1 Predsjednik Republike Hrvatske¹⁰

Predsjednik Republike Hrvatske predstavlja i zastupa RH u zemlji i inozemstvu; brine se za redovito i usklađeno djelovanje te za stabilnost državne vlasti; odgovara za obranu neovisnosti i teritorijalne cjelovitosti RH. Bira se na temelju općega i jednakoga biračkoga prava na izravnim izborima tajnim glasovanjem na razdoblje od pet godina. Nitko na tu funkciju ne može biti biran više od dva puta. Ne može obavljati nijednu drugu javnu ili profesionalnu dužnost, a nakon izbora podnosi ostavku na članstvo u političkoj stranci.

Predsjednik Republike raspisuje izbore za Hrvatski sabor i saziva ga na prvo zasjedanje; raspisuje referendum u skladu s Ustavom, povjerava mandat za sastavljanje Vlade osobi koja uživa povjerenje većine svih zastupnika; daje pomilovanja; dodjeljuje odlikovanja i priznanja; obavlja i druge dužnosti određene Ustavom. Suraduje s Vladom RH u oblikovanju i provođenju vanjske politike.

6.1.1 Predsjednik Hrvatskog sabora¹¹

Predsjednik Hrvatskoga sabora sukladno Ustavu Republike Hrvatske za vrijeme trajanja mandata ima sljedeće ovlasti i dužnosti:

- može sazvati Hrvatski sabor na izvanredno zasjedanje uz prethodno pribavljeno mišljenje klubova zastupnika parlamentarnih stranaka
- zamjenjuje Predsjednika Republike u slučajevima propisanim u Ustavu RH
- preuzima dužnost privremenog predsjednika Republike na temelju odluke Ustavnog suda, odnosno po sili Ustava

¹⁰ Citiranje: predsjednik republike. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupano 1. 9. 2022. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=50080>

¹¹ Izvor: <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/predsjednik-sabora/ovlasti-i-duznosti>, Pristupano 1. 9. 2022.

- supotpisuje rješenje o imenovanju predsjednika Vlade koje donosi Predsjednik Republike na temelju odluke Hrvatskoga sabora o iskazivanju povjerenja Vladi i supotpisuje rješenje o imenovanju članova Vlade koje donosi predsjednik Vlade
- obavještava Predsjednika Republike ako se u roku od 30 dana ne izglasa povjerenje novom mandataru i članovima koje predlaže za sastav Vlade.

6.1.2 Predsjednik Vlade Republike Hrvatske¹²

Predsjednik Vlade na čelu je Vlade Republike Hrvatske. Zajedno s članovima Vlade odgovoran je za odluke koje Vlada donosi, a Vlada je odgovorna Hrvatskom saboru.

Predsjednik Vlade:

- predstavlja Vladu,
- saziva sjednice i njima predsjedava,
- upravlja radom Vlade i potpisuje akte koje Vlada donosi.

Predsjednik Vlade može članovima Vlade davati određene upute za rad, posebna zaduženja, odnosno zadaće, te ih ovlastiti za provedbu i izvršavanje određenih projekata.

6.3 Službe protokola u Republici Hrvatskoj

Sigurnost štićenih osoba i policijskih službenika zaduženih za sigurnost usko su vezani uz službe protokola. Kako bismo jasnije shvatili tu povezanost definirat ćemo što je diplomatski protokol i ceremonijal, a i koje su to službe protokola vezane uz poslove sigurnosti štićenih osoba. Diplomatski protokol je skup pravila ponašanja službenih predstavnika subjekata međunarodnog prava, tj. država i međunarodnih organizacija u ostvarivanju diplomatskih funkcija u međunarodnim odnosima, kako definira Berković. Ceremonijal je dio protokola koji se pokazuje u poštovanju uobičajenih pravila u svečanim prigodama. Berković (2006.) ističe da je temeljna zadaća protokola i ceremonijala stvaranje pozitivnog ozračja u diplomatskim odnosima, a protokolom se utvrđuju razna pitanja od reda prvenstva i ceremonijala, što onda uvelike olakšava i posao službama sigurnosti. Protokolom se razrađuju programi diplomatskih posjeta i susreta, sva statusna, proceduralna i pitanja, kao i privilegiji i imuniteti diplomatskih predstavnika i njihovih obitelji.

Važna je uloga službi protokola koje su zadužene za štićene osobe, uzimajući u obzir da upravo od tih službi se dobivaju informacije vezane uz boravak štićene osobe u nekom prostoru ili

¹² <https://vlada.gov.hr/o-vladi/kako-funkcionira-vlada/64>, Pristupano 1.9.2022.

posjet drugoj državi. Službe protokola su u svakoj zemlji drugačije, a i u Hrvatskoj su te promjene bile različite od začetka države i službi protokola. Za potrebe ovog rada i sukladno današnjem sustavu službe protokola su vezane uz svako državno tijelo, a s obzirom i na temu rada vezanu su uz svaku štićenu osobu zasebno.

U RH svako državno tijelo ima ustrojenu svoju Službu protokola. Ne postoji jedinstveni tzv. „državni protokol“ kao jedinstvena služba koja bi obavljala poslove protokola za sve institucije i rangove državnih dužnosnika kao što je to slučaj u susjednoj Rep. Sloveniji.

Pa tako postoji:

- Protokol Predsjednika RH¹³, Ured predsjednika RH,
- Ured za protokol Sabora¹⁴, Hrvatski sabor,
- Ured za protokol Vlade RH¹⁵, Vlada RH,
- Diplomatski protokol¹⁶, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova RH.

Uglavnom svim navedenim službama protokola zajednički su poslovi ceremonijalnog, stručnog, organizacijskog karaktera, pripremaju i provode aktivnosti vezane uz službene i radne posjete stranih dužnosnika, sudjeluju u pripremi i provođenju svečanosti, obljetnica i svih drugih protokolarnih događanja od značaja za Republiku Hrvatsku u kojoj sudjeluje navedeni državni dužnosnici.

6.4 Uprava za posebne poslove sigurnosti MUP-a RH (UPPS)

Uprava za posebne poslove sigurnosti je posebna ustrojstvena jedinica u sustavu ministarstava unutarnjih poslova kojoj je primarna zadaća osiguranje i zaštita domaćih i stranih štićenih osoba za vrijeme njihovog boravka u RH. U koordinaciji sa službama protokola Ureda Predsjednika RH, Hrvatskog sabora, Vlade RH, ministarstava vanjskih i europskih poslova, ministarstava unutarnjih poslova, Sigurnosno obavještajnom agencijom, veleposlanstava stranih država u RH, predstavnicima lokalne i područne samouprave, predstavnicima pravnih subjekata, trgovačkih društava i svih drugih pravnih i fizičkih osoba koje u bilo kojem obliku sudjeluju u organizaciji posjeta štićenih osoba nekom objektu ili prostoru.

¹³ <https://www.predsjednik.hr/ured-predsjednika/protokol-predsjednika/>, Pristupano 3.9.2022.

¹⁴ <https://www.sabor.hr/hr/o-saboru/ustrojstvo-sabora>, Pristupano 3.9.2022.

¹⁵ <https://vlada.gov.hr/o-vladi/kako-funkcionira-vlada/uredi-vlade/ured-za-protokol/32000>, Pristupano 3.9.2022.

¹⁶ <https://mvep.gov.hr/kontakt/diplomatski-protokol/9608>, Pristupano 3.9.2022.

Djelokrug rada UPPS-a opisan je u članku 48. Uredbe¹⁷ u kojem se navode sljedeći poslovi: „Usklađuje rad u provedbi mjera osiguranja i zaštite šticećenih osoba, objekata i prostora; organizira i provodi neposrednu tjelesnu zaštitu šticećenih osoba; organizira i provodi osiguranje prostora i objekata u kojima borave šticećene osobe; organizira i provodi potrebne mjere osiguranja objekata diplomatskih misija i konzularnih ureda; na temelju operativnih potreba organizira i provodi osiguranje i drugih objekata od sigurnosnog interesa; prikuplja i obrađuje podatke, obavijesti i saznanja od interesa za sigurnost šticećenih osoba, objekata i prostora te na temelju tih podataka, dostavljenih sigurnosnih prosudbi, podataka i informacija drugih državnih tijela, određuje razinu ugroženosti šticećenih osoba, objekata i prostora i izrađuje planove osiguranja; organizira i provodi mjere zdravstveno-higijensko tehnološke zaštite; organizira i provodi mjere protueksplozijske zaštite šticećenih objekata i prostora; prati razvoj tehničkih dostignuća iz područja osiguranja i zaštite te osigurava i unaprjeđuje njihovu primjenu u provođenju osiguranja šticećenih osoba, objekata i prostora; razmjenjuje informacije i surađuje s ustrojstvenim jedinicama Ministarstva i drugim domaćim i stranim strukovnim udruženjima, institucijama i tijelima; analizira obavljanje poslova i kontinuirano provodi edukaciju službenika za poslove osiguranja i zaštite; usmjerava i nadzire obavljanje poslova iz svoga djelokruga rada te po potrebi predlaže poduzimanje mjera s ciljem povećanja stupnja sigurnosti šticećenih osoba i objekata; definira strateške ciljeve, izrađuje i prati pokazatelje rezultata rada i uspješnosti, utvrđuje rizike, nadzire postavljene posebne ciljeve u strateškim planovima, izvješćuje o realizaciji postavljenih ciljeva, koordinira izradu strateških planova na razini Uprave; priprema, usklađuje i provodi projekte iz djelokruga rada Uprave za posebne poslove sigurnosti.“

Za učinkovito obavljanje gore navedenih poslova u UPPS-u ustrojene su sljedeće službe:

- Služba za neposrednu zaštitu
- Služba za zaštitu šticećenih objekata
- Služba za zaštitu diplomatskih misija.

6.4.1 Služba za neposrednu zaštitu

U članku 49. Uredbe¹⁸ kao poslovi Službe za neposrednu zaštitu navedeni su: „Organizacija, koordinacija i provođenje mjera neposredne tjelesne zaštite i motorizirane pratnje domaćih i

¹⁷ Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova (NN 7/2022)

¹⁸ Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova (NN 7/2022)

stranih šticeh osoba na području Republike Hrvatske te provodi mjere neposredne tjelesne zaštite domaćih šticeh osoba za vrijeme boravka u inozemstvu; prikuplja, obrađuje, analizira i dostavlja podatke, obavijesti i saznanja od interesa za sigurnost šticeh osoba te na temelju tih podataka, dostavljenih sigurnosnih prosudbi, podataka i informacija drugih državnih tijela, određuje razinu ugroženosti šticeh osoba i izrađuje planove osiguranja; analizira izvršene poslove i zadaće te kontinuirano skrbi o edukaciji službenika za poslove osiguranja i zaštite šticeh osoba, objekata i prostora; u provođenju mjera osiguranja i zaštite koristi tehnička sredstva zaštite te prati razvoj i primjenu tehničkih dostignuća na tom području; razmjenjuje informacije i surađuje s ustrojstvenim jedinicama Ministarstva i drugim domaćim i stranim strukovnim udruženjima, institucijama i tijelima te organizacijama i odgovornim osobama bitnim za provođenje mjera osiguranja i zaštite šticeh osoba; na temelju operativnih potreba organizira i provodi osiguranje i drugih osoba od sigurnosnog interesa; usmjerava i nadzire obavljanje poslova iz svoga djelokruga rada te po potrebi predlaže poduzimanje mjera s ciljem povećanja stupnja sigurnosti šticeh osoba, objekata i prostora.“

6.4.2 Služba za zaštitu šticeh objekata

Članak 50. Uredbe¹⁹ kao poslove Službe za zaštitu šticeh objekata definira: „Organizaciju i poduzimanje pripremnih mjera i radnji osiguranja i zaštite šticeh objekata i prostora na području Republike Hrvatske; obavlja osiguranje te protueksplozijske preglede objekata i prostora u kojima šticeh osobe privremeno ili stalno borave; provodi nadzor i pregled osoba i stvari koje se unose u osiguravane objekte i prostore; provodi mjere zaštite od ionizirajućeg zračenja; postupa po najavama i saznanjima o mogućem ugrožavanju šticeh osoba i objekata, a poradi onemogućavanja diverzantsko-terorističkog ugrožavanja, sprječavanja otmica i narušavanja sigurnosti šticeh objekata i prostora; na temelju operativnih potreba organizira i provodi osiguranje i drugih objekata od sigurnosnog interesa; u provođenju mjera osiguranja i zaštite koristi tehnička sredstva zaštite te prati razvoj i primjenu tehničkih dostignuća na tom području; razmjenjuje informacije i surađuje s ustrojstvenim jedinicama Ministarstva i drugim domaćim i stranim strukovnim udruženjima, institucijama i tijelima te organizacijama i odgovornim osobama bitnim za provođenje mjera osiguranja i zaštite šticeh objekata i prostora; prikuplja podatke, obavijesti i saznanja od interesa za sigurnost šticeh osoba, objekata i prostora, te na temelju tih podataka, dostavljenih sigurnosnih prosudbi, podataka i informacija drugih državnih tijela, određuje razinu ugroženosti šticeh objekata i prostora i

¹⁹ Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova (NN 7/2022)

izrađuje planove osiguranja; analizira obavljanje poslova i kontinuirano skrbi o edukaciji službenika za poslove osiguranja i zaštite; usmjerava i nadzire obavljanje poslova iz svog djelokruga rada te po potrebi predlaže poduzimanje mjera s ciljem povećanja stupnja sigurnosti štićenih osoba, objekta i prostora.“

6.4.3 Služba za zaštitu diplomatskih misija

U članku 51. Uredbe²⁰ kao poslovi Službe za zaštitu diplomatskih misija navedeni su: *„Na temelju sigurnosne prosudbe i načela reciprociteta organizira, koordinira i provodi mjere i radnje osiguranja i zaštite vanjskih zona objekata stranih diplomatskih misija i konzularnih ureda u Republici Hrvatskoj te objekata u kojima se održavaju protokolarne aktivnosti u organizaciji diplomatskih misija i konzularnih ureda; prikuplja, obrađuje, analizira i dostavlja podatke, obavijesti i saznanja od interesa za sigurnost objekata i prostora koje osigurava te na temelju tih podataka, dostavljenih sigurnosnih prosudbi, podataka i informacija drugih državnih tijela, određuje razinu njihove ugroženosti i izrađuje planove njihovog osiguranja; analizira izvršene poslove i zadaće te skrbi o edukaciji službenika za poslove osiguranja i zaštite objekata i prostora; surađuje i razmjenjuje podatke i informacije s ustrojstvenim jedinicama u Ministarstvu i drugim domaćim i stranim institucijama, organizacijama i odgovornim osobama bitnim za provođenje mjera osiguranja i zaštite stranih diplomatskih misija i konzularnih ureda u Republici Hrvatskoj.“*

²⁰ Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova (NN 7/2022)

7 OPERATIVNI NAČIN PROVOĐENJA MJERA I RADNJI U CILJU OSIGURANJA I ZAŠTITE NAJVIŠIH DRŽAVNIH DUŽNOSNIKA U RH

Operativni način provođenja mjera osiguranja i zaštite najviših državnih dužnosnika (štićenih osoba) možemo opisati kao proces poduzimanja koraka u samoj pripremi, organizaciji i provođenju određene aktivnosti (službeno putovanje u zemlji i inozemstvu, posjet, sudjelovanje i nazočnost na raznim protokolarnim i privatnim događajima). Sam obim mjera ovisi najviše o vrsti događaja, broju šticećenih osoba koje će biti prisutne na događaju, sigurnosnoj prosudbi, broju osoba sudionika i posjetitelja određenog događaja, mjestu na kojem se očekuje prisutnost šticećenih osoba, načinu pristupa mjestu na kojem borave šticećene osobe (kontrolirani djelomično kontrolirani ili nekontrolirani – na javnim mjestima) konfiguraciji terena i sl. Naravno, uzimajući u obzir sve navedene faktore određuje se i broj i vrsta policijskih službenika potrebnih za provođenje sigurnosnih mjera (temeljna, interventna, specijalna, pomorska, granična policija), pripadnika SOA-e, ministarstva obrane, ministarstva zdravstva, vatrogasne zajednice, potrebna tehnička sredstava i oprema.

S obzirom da je prilikom osiguranja uključeno više ustrojstvenih jedinica MUP-a, kao i drugih službi javnog sektora u tu svrhu određuje se „koordinator“ (voditelj za sigurnosne prethodnice i koordinaciju, pol. službenik UPPS-a) čiji je zadatak međusobna koordinacija svih službi uključenih u organizaciju određenog događaja. Prilikom organizacije kompleksnijih događaja (VRO Oluja, VRO Bljesak, Kolona sjećanja Vukovar, razne međunarodne konferencije na kojim se očekuje prisutnost većeg broja stranih i domaćih šticećenih osoba) određuje se sukladno potrebama više „koordinatora“, uspostavlja se Stožer osiguranja na terenu koji koordinira svim poduzetim sigurnosnim mjerama, a po potrebi nalaže i dodatne sigurnosne mjere.

Koraci koji se poduzimaju prilikom organizacije i provedbe određenog događaja s sigurnosnog aspekta:

1. Poziv (upućuje organizator)
2. Potvrda dolaska šticećene osobe (potvrđuje Ured ŠO, kabinet)
3. Sastanak protokolarno-sigurnosne prethodnice (uključene Služba protokola, SOA, UPPS, organizator)
4. Sigurnosna prosudba (SOA)
5. Plan osiguranja (teritorijalno nadležna PU MUP-a RH)
6. Operativna provedba sigurnosnih mjera na terenu (uključeni svi navedeni, a koordinira pol. službenik UPPS-a)

7.1 Sastanak protokolarno-sigurnosne prethodnice

Prije dolaska štijećene osobe na određeni događaj u RH i inozemstvu organizira se sastanak protokolarno sigurnosne prethodnice na kojem sudjeluju predstavnici organizatora, protokola, službi sigurnosti (MUP, SOA), medija, manageri hotela (ukoliko se događaj odvija u hotelu ili ŠO noći u istom), tehničkih službi (ukoliko su angažirani za postavljanje audio-vizualne tehnike, obično na predizbornim skupovima, konferencijama i sl.).

Na sastanku se utvrđuju sljedeći protokolarno-sigurnosni detalji posjeta:

- Vrijeme dolaska i odlaska
- Način dolaska (pješice, vozilo, zrakoplov)
- Mjesto samog dolaska (prilikom dolaska predstavnik organizatora dočekuje ŠO)
- Trasa kretanja do mjesta odvijanja samog programa i odlaska (mjesto dolaska – mjesto odvijanja programa – mjesto odlaska)
- Broj sudionika (uzvanika) i način kontrole ulaza istih (sustav akreditacija, popis uzvanika i sl.)
- Uređivanje mjesta posjete sa simbolima RH i organizatora
- Obaveze ŠO za vrijeme odvijanja programa (govor, obilazak, otvorenje, rezanje vrpce, puštanje u pogon, uručivanje nagrada, priznanja i sl.)
- Obavješćavanje medija
- Posluživanje hrane i pića
- Uručivanje poklona ŠO

Sa gore navedenim detaljima pripadnike službi sigurnosti upoznaje predstavnik organizatora te zajedno sa službenikom protokola utvrđuje konačni program posjete. Nakon utvrđenog i usuglašenog prijedloga programa vrši se obilazak svih mjesta posjete i boravka ŠO.

Po završenom sastanku i obilasku organizira se sastanak službenika sigurnosti na kojem se utvrđuju mjere i radnje koje će se poduzeti u cilju osiguranja i zaštite ŠO za vrijeme odvijanja konkretnog događaja kao i operativni način njihovog provođenja sa jasno definiranim zadacima i odgovornostima.

Na sigurnosnom sastanku utvrđuju se sljedeći detalji:

- Glavne i alternativne trase dolaska i odlaska ŠO te preventivni pregled istih ovisno o načinu dolaska (vozilo, pješice, zrakoplov)

- Osiguranje mjesta dolaska (izlaza/ulaza u vozilo)
 - Ovo je jedan od sigurnosno najizazovnijih trenutaka u osiguranju ŠO jer je u tom trenutku ista najranjivija u slučaju pokušaja atentata (primjer: atentat na predsjednika Vlade Rep. Srbije Zorana Đinđića)
 - Posebno se vodi računa o samoj izloženosti (vidljivosti) ŠO u odnosu na okolne objekte i okolinu te se sukladno tome poduzimaju mjere sigurnosti
 - Idealni scenarij bi bio izlazak u zatvorenim prostorima (postiže se korištenjem balističkih zavjesa, ulaz kroz garažu i sl.) ali to često nije moguće postići
- Vanjsko i unutarnje osiguranje mjesta posjete i boravka
 - Vršiti se protueksplozijski pregled vanjskih i unutarnjih prostora i prostorija nakon kojeg policijski službenici fizički preuzimaju osiguranje objekta
 - Važno je utvrditi sve ulaze/izlaze u objektu (glavne, pomoćne, dostavne i sl.)
 - Nakon sastanka izvrši se obilazak objekta radi upoznavanja sa konstrukcijskim karakteristikama objekta i sukladno tome određuju se alternativni pravci u slučaju evakuacije
 - U objektu određuje se prostorija koja će se koristiti kao „sigurna soba“
- Osiguranje parking prostora za vozila kolone vozila pod pratnjom
- Prilikom dolaska i odlaska na mjesto posjete vrši se fizička regulacija prometa radi osiguranja prioritnog uključivanja kolone vozila pod pratnjom u promet
- Osigurava se policijsko vozilo prethodnice radi pratnje na području teritorijalno nadležne policijske uprave
- Osigurava se nesmetani prolazak kroz naplatne postaje na autocesti
- Osigurava se bolnički apartman
- Vršiti se fizička regulacija prometa radi osiguranja prioritnog kretanja kolone vozila pod pratnjom u smjeru kretanja
- Angažiraju se policijski službenici Specijalne jedinice policije radi protueksplozijskih podvodnih pregleda (ronioci), obučeni za rukovanje anti-dron puškom, taktički timovi, snajperski parovi
- Poduzimaju se zdravstveno-higijensko-tehnološke mjere nadzora hrane i pića koju ŠO konzumiraju
- Vršiti se dubinsko osiguranje trase kretanja kolone vozila pod pratnjom i druge potrebne mjere i radnje

- Sigurnosno obavještajna agencija vrši sigurnosnu provjeru svih sudionika i uzvanika te osoba uključenih u organizaciju samog događaja kao i poslovanje poslovnih subjekata (eventualno postojanje poreznog duga i sl.)

7.2 Taktika provođenja mjera neposrednog osiguranja najviših državnih dužnosnika u RH

Poslove neposrednog osiguranja domaćih i stranih štićenih osoba u RH vrše policijski službenici Službe za neposrednu zaštitu, a koja se nalazi u sastavu već spomenute UPPS.

U nastavku ću grafički prikazati osnovne formacije prilikom osiguranja i zaštite ŠO i objasniti zadaće svakog pojedinog pol. službenika u formaciji.

Radi lakšeg razumijevanja u grafičkim prikazima koristiti ću kratice za svakog policijskog službenika uključenog u neposredno osiguranje sa njegovim zonama odgovornosti.

Voditelj za sigurnosne prethodnice i koordinaciju (VSP) – odgovoran za planiranje i organizaciju posjeta i programa štićene osobe. Zajedno sa djelatnicima protokola sudjeluje u pripremi i provedbi programa te samostalno donosi odluku o mjerama i radnjama koje će se poduzeti u cilju osiguranja i zaštite štićene osobe za vrijeme boravka na mjestima posjete. Koordinira radom pol. službenika svih ustrojstvenih jedinica policije uključenih u osiguranje. U svom je radu neovisan i samostalno donosi odluke na terenu o čemu je dužan izvijestiti voditelja osiguranja. Dočekuje štićenu osobu na mjestu posjete, dobro poznaje mjesto posjete i boravka i njegova pozicija u formaciji je ispred prednjeg pratitelja i vodi do mjesta događaja. Nije dio grupe neposrednog osiguranja.

Vođa grupe neposrednog osiguranja (VG) – odgovoran je za rad grupe na terenu. Samostalno rukovodi radom grupe i koordinira pol. službenicima neposrednog osiguranja te osigurava funkcioniranje radom grupe na terenu. Vozi se na prednjem desnom sjedalu sigurnosnog vozila (S2 vozilo) koje prati glavno vozilo.

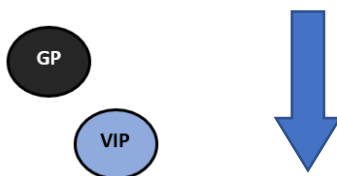
Glavni pratitelj (GP) – vozi se na prednjem desnom sjedalu glavnog vozila (ili vozila u kojem se nalazi štićena osoba). Primarni zadatak mu je osiguranje štićene osobe i komunikacija između štićene osobe i ostatka članova tima neposrednog osiguranja.

Posljednji pratitelj (PP), lijevi pratitelj (LP), desni pratitelj (DP) – pokrivaju svaki svoju zonu odgovornosti dok se nalaze u koloni vozila pod pratnjom. Pratitelj koji sjedi na prednjem desnom mjestu u sigurnosnom vozilu koje se kreće ispred glavnog vozila (S1 vozilo), obično lijevi pratitelj u pješачkoj formaciji (LP) informira ostala vozila i članove tima o situaciji u

prometu („Pješak/biciklist lijevo/desno.“, „Usporavamo/kočimo!“, „Mijenjamo traku lijevo/desno.“, „Vozilo lijevo/desno na sporednoj cesti!“ i sl.). Uspostavljaju zaštitnu formaciju oko glavnog vozila kada se zaustavi. Formiraju zaštitnu formaciju oko štićene osobe prilikom hodanja prateći svaki svoju zonu odgovornosti. Komunikaciju vrše prema potrebi.

7.2.1 Formacija neposrednog osiguranja ŠO sa jednim policijskim službenikom

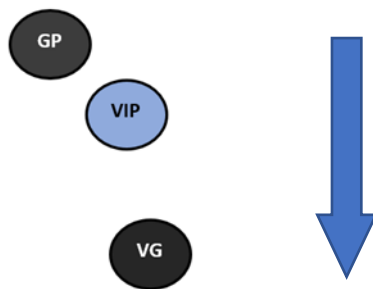
- u pratnji nalazi se samo jedan policijski službenik (glavni pratitelj)
- zona odgovornosti 360 stupnjeva
- policijski službenik prati ŠO ako mu je dominantna desna ruka tada desno iza i obrnuto
- ova se formacija koristi se u situacijama niske razine ugroženosti

Slika 2 Formacija 1 pratiteljem, Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)

7.2.2 Formacija neposrednog osiguranja ŠO sa dva policijska službenika

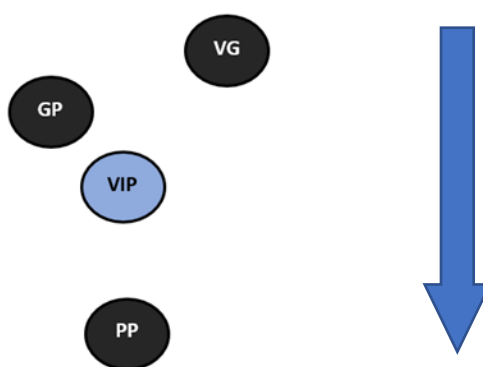
- u pratnji se nalaze dva policijska službenika (vođa grupe i glavni pratitelj)
- svaki policijski službenik ima zonu odgovornosti od 180 stupnjeva
- ova se formacija koristi se u situacijama niske razine ugroženosti
- u ovoj formaciji glavni pratitelj odgovoran je prvenstveno za pokrivanje i evakuaciju, dok vođa grupe prihvaća napad na sebe, ali to naravno ovisi o tome s koje strane napad dolazi

Slika 3 Formacija 2 pratitelja, Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)

7.2.3 Formacija neposrednog osiguranja ŠO sa tri policijska službenika

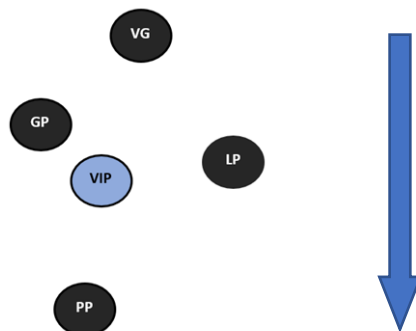
- u pratnji se nalaze tri policijska službenika (vođa grupe, glavni pratitelj i prednji pratitelj)
- svaki policijski službenik ima zonu odgovornosti od 120 stupnjeva
- formacija se koristi se u situacijama umjerene razine ugroženosti ili kada se očekuje prolazak štićene osobe kroz masu ljudi
- u ovoj formaciji zona odgovornosti glavnog pratitelja je desno i iza, vođe grupe, lijevo i iza dok prednji pratitelj pokriva prednju stranu

Slika 4 Formacija 3 pratitelja, Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)

7.2.4 Formacija neposrednog osiguranja ŠO sa četiri policijska službenika

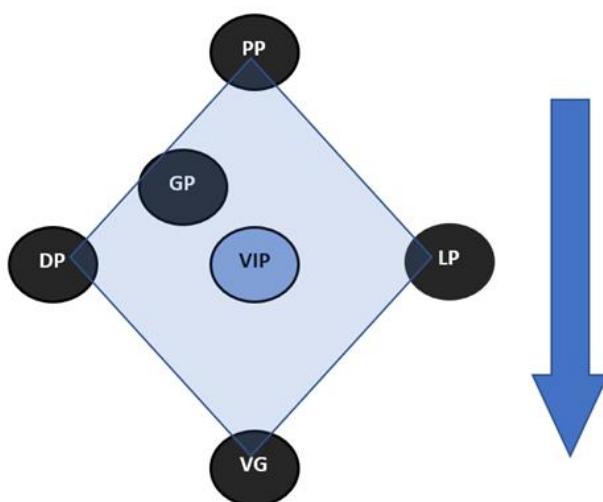
- u pratnji se nalaze četiri policijska službenika (vođa grupe, glavni pratitelj, prednji i lijevi pratitelj)
- prednji, lijevi pratitelj i vođa grupe imaju zonu odgovornosti od 120 stupnjeva, dok je odgovornost glavnog pratitelja usmjerena samo na štićenu osobu
- u ovoj formaciji glavni pratitelj odgovoran je prvenstveno za pokrivanje i evakuaciju
- ova se formacija koristi se u situacijama umjerene razine ugroženosti ili više te kada se očekuje prolazak štićene osobe kroz veću masu ljudi

Slika 5 Formacija 4 pratitelja, Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)

7.2.5 Formacija neposrednog osiguranja ŠO sa pet policijskih službenika (dijamant formacija)

- u pratnji se nalazi pet policijskih službenika (vođa grupe, glavni pratitelj, prednji, lijevi i desni pratitelj)
- prednji, lijevi, desni pratitelj i vođa grupe imaju zonu odgovornosti od 90 stupnjeva, dok je odgovornost glavnog pratitelja usmjerena samo na štićenu osobu
- u ovoj formaciji glavni pratitelj odgovoran je prvenstveno za pokrivanje i evakuaciju
- ova se formacija koristi se u situacijama umjerene razine ugroženosti ili više te kada se očekuje prolazak štićene osobe kroz veću masu ljudi
- u ovoj formaciji policijski službenik iz čije zone odgovornosti dolazi napad prihvaća napad na sebe i svladava napadača dok ostali evakuiraju štićenu osobu iz zone opasnosti u sigurno područje

Slika 6 Formacija 5 pratitelja (dijamant), Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)

7.3 Taktika provođenja mjera motorizirane pratnje

Kao što je već navedeno u ovom radu kolonu vozila pod pratnjom čine minimalno tri policijska vozila opremljena uređajima za davanje posebnih zvučnih i svjetlosnih signala crvene i plave boje. U praksi kolona vozila pod pratnjom sastoji se od više vozila pa ću u daljnjem radu objasniti koja su to vozila i koje su zadaće svakog vozila za vrijeme vožnje.

Pred-signalno vozilo (PSV) - sigurnosno vozilo policije (u pravilu nadležne područne PU) koje prethodi koloni vozila pod pratnjom obično 15-45 minuta ranije kako bi osiguralo da trasa kojom se treba kretati prema mjestu posjete nema opasnosti (kao što su promet, radovi itd.) i smatra se sigurnom za kretanje.

Vozilo prethodnice (VP) – vozilo policije obilježeno sa policijskim obilježjima koje se u koloni vozila pod pratnjom nalazi na prvom mjestu i zadatak mu je da vodi kolonu vozila pod pratnjom do mjesta posjete po unaprijed dogovorenim i osiguranim trasama. Vozač vozila prethodnice mora biti dobro upoznat sa glavnom i alternativnim trasama kretanja kolone vozila pod pratnjom. To je obično vozilo teritorijalno nadležne PU a može biti i vozilo sa pol. službenicima UPPS-a, Službe za osiguranje šticećenih osoba. U stalnoj je komunikaciji sa vođom grupe neposrednog osiguranja.

Sigurnosno vozilo (S1 vozilo) – u formaciji kolone vozila pod pratnjom nalazi se neposredno ispred glavnog vozila i zadatak mu je svojim načinom i položajem za vrijeme vožnje štiti glavno vozilo, za vrijeme kad se šticećena osoba nalazi u istom, od svih mogućih ugroza u prometu. Može se upotrijebiti kao sredstvo prisile prema drugim sudionicima u prometu kada su za to ispunjeni zakonom propisani uvjeti.

Glavno vozilo (GV) - vozilo u povorci u kojem se vozi šticećena osoba. Vozilo je visoke kase (Mercedes S kasa, Audi A8, BMW serije 7 i sl.). U pravilu je blindirano, odnosno balistički neprobojno, a ukoliko je razina ugroze niska, može se i koristiti vozilo visoke klase serijske proizvodnje.

Sigurnosno vozilo (S2 vozilo) – u formaciji kolone vozila pod pratnjom nalazi se neposredno iza glavnog vozila i zadatak mu je svojim načinom vožnje, položajem za vrijeme vožnje štiti glavno vozilo, za vrijeme kad se šticećena osoba nalazi u istom, od svih mogućih ugroza u prometu. Može se upotrijebiti kao sredstvo prisile prema drugim sudionicima u prometu kada su za to ispunjeni zakonom propisani uvjeti.

Vozilo zaštitnice (VZ) – vozilo policije obilježeno sa policijskim obilježjima koje se u koloni vozila pod pratnjom nalazi na posljednjem mjestu i zadatak mu je da ne dopusti ostalim vozilima u prometu da ugroze sigurnost kolone (svojim načinom kretanja i položaja samog vozila onemogućava pretjecanje i ulaženje drugih vozila u kolonu). Vozač vozila zaštitnice također mora biti dobro upoznat sa glavnom i alternativnim trasama kretanja kolone vozila pod pratnjom da u slučaju potrebe (tehničke neispravnosti, oštećenja vozila prethodnice i sl.) može preuzeti funkciju prethodnice. To je obično vozilo teritorijalno nadležne PU a može biti i vozilo sa pol. službenicima UPPS-a, Služben za osiguranje šticećenih osoba.

Vozač glavnog vozila (VGV) – odgovoran je za tehničku ispravnost vozila kojim upravlja, sigurnost štícene osobe tijekom vožnje te je dužan za vrijeme vožnje upravljati vozilom u skladu sa taktičkim pravilima sigurne vožnje kolone vozila pod pratnjom.

Vozači sigurnosnih vozila (VS1, VS2) – odgovorni su za tehničku ispravnost vozila kojim upravljaju, sigurnost štícene osobe tijekom vožnje te su dužni za vrijeme vožnje upravljati vozilom u skladu sa taktičkim pravilima sigurne vožnje u formaciji kolone vozila pod pratnjom.

7.3.1 Formacija dva vozila - koristi se prilikom niske razine ugroženosti i za prijevoz osoba II. i III. kategorije štícenih osoba

- Obično se koristi jedno ili dva vozila (glavno vozilo ili glavno i sigurnosno vozilo)
- Prilikom prolaska kroz raskrižja kroz ista se prolazi u redovnom režimu prometa
- Uređaji za davanje posebnih zvučnih i svjetlosnih signala koriste se samo po potrebi i u hitnim slučajevima
- Sigurnosno vozilo blokira ostala vozila u prometu po potrebi.

Slika 7 Formacija 2 vozila, Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)

7.3.2 Formacija 3 vozila - koristi se za prijevoz osoba I. kategorije štícenih osoba (neslužbeni program)

- Dva ili više vozila (barem glavno i sigurnosno vozilo, u praksi najčešće tri vozila)
- Prioritetan prolazak kroz raskrižja osiguran od strane policijskih službenika u uniformi ili policijskih službenika na motociklu
- Uređaji za davanje posebnih svjetlosnih signala koriste se cijelo vrijeme dok se uređaji za davanje zvučnih signala koriste po potrebi ili u hitnim slučajevima
- Sigurnosna vozila svojim načinom vožnje i položajem za vrijeme vožnje blokiraju pristup glavnom vozilu od strane drugih sudionika u prometu (uključujući i pješake, bicikliste, motoriste i dr.)

Slika 8 Formacija 3 vozila, Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)

7.3.3 Formacija 5 vozila - koristi se prilikom prijevoza osoba I. kategorije štice (službeni program)

- U koloni vozila pod pratnjom nalaze se policijska vozila prethodnice i zaštitnice sa policijskim obilježjima
- Četiri ili više vozila
- Prioritetan prolazak kroz raskrižja osiguran od strane policijskih službenika u uniformi ili policijskih službenika na motociklu
- Uređaji za davanje posebnih svjetlosnih signala koriste se cijelo vrijeme dok se uređaji za davanje zvučnih signala koriste po potrebi ili u hitnim slučajevima
- Sigurnosna vozila svojim načinom vožnje i položajem za vrijeme vožnje blokiraju pristup glavnom vozilu od strane drugih sudionika u prometu (uključujući i pješake, bicikliste, motoriste i dr.)
- Vozilo prethodnice vodi kolonu vozila pod pratnjom po unaprijed utvrđenoj trasi kretanja, dok vozilo zaštitnice onemogućava pretjecanje i ulazak drugih sudionika u prometu u kolonu

Slika 9 Formacija 5 vozila, Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)

7.3.4 Visoka do neposredna razina ugroženosti - koristi se prilikom prijevoza osoba I. kategorije štice osoba

- U koloni vozila pod pratnjom nalaze se policijska vozila prethodnice i zaštitnice sa policijskim obilježjima
- Četiri ili više vozila
- Prioritetan prolazak kroz raskrižja osiguran od strane policijskih službenika u uniformi ili policijskih službenika na motociklu
- Uređaji za davanje posebnih svjetlosnih signala koriste se cijelo vrijeme dok se uređaji za davanje zvučnih signala koriste po potrebi ili u hitnim slučajevima
- Sigurnosna vozila svojim načinom vožnje i položajem za vrijeme vožnje blokiraju pristup glavnom vozilu od strane drugih sudionika u prometu (uključujući i pješake, bicikliste, motoriste i dr.)
- Glavno vozilo je blindirano (balistički zaštićeno)
- Vozilo prethodnice vodi kolonu vozila pod pratnjom po unaprijed utvrđenoj trasi kretanja, dok vozilo zaštitnice onemogućava pretjecanje i ulazak drugih sudionika u promet u kolonu
- U vozilu taktičkog tima Specijalne jedinice policije (TT SJP) nalaze se pripadnici specijalne policije čiji je zadatak u slučaju napada na ŠO prihvatiti napad na sebe, odnosno odbijanje napada na ŠO
- Vozilo hitne medicinske pomoći (HMP) sa medicinskim osobljem ima zadatak, u slučaju potrebe, pružanje hitne medicinske pomoći u prvom redu ŠO a zatim ostalim osobama koje se nalaze u sastavu kolone vozila pod pratnjom kojima je pomoć potrebna

Slika 10 Formacija 7 vozila (visoka do neposredna razina ugroženosti), Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)

Veličina i konfiguracija kolone vozila pod pratnjom najprije ovisi o stupnju ugroženosti, kategoriji štice osobe, sigurnosnoj situaciji na terenu, političkim okolnostima a u manjoj mjeri o željama državnih dužnosnika.

7.3.5 Formacija sa 5 pol. službenika oko vozila prilikom dolaska/odlaska na mjesto posjete (neposredno prije izlaska ŠO, odnosno prilikom odlaska)

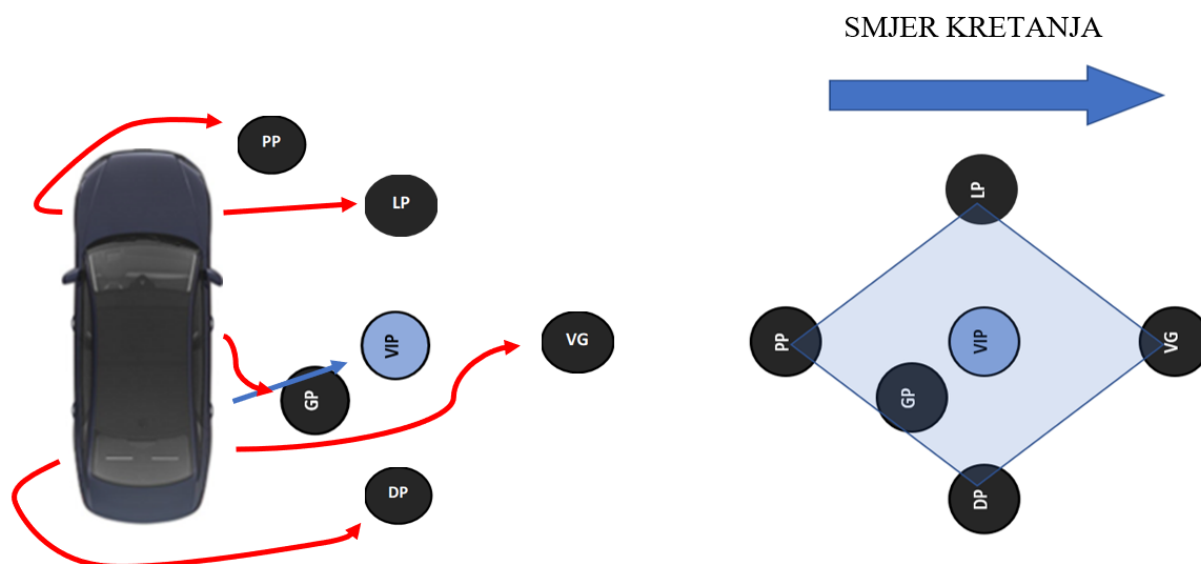

Slika 11 Formacija 5 pratitelja oko vozila (neposredno prije izlaza/ulaska), Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)

Formacija pratitelja (prikazana na Slici 11.) uspostavlja se neposredno prilikom dolaska štice osobe vozilom na mjesto posjete odnosno odlaska. Pratitelji zauzimaju mjesta oko glavnog vozila, dok glavni pratitelj ostaje u vozilu. Kada zauzmu formaciju vođa grupe putem radio-veze javlja glavnom pratitelju da je sigurnosna situacija povoljna (putem veze „Čisto!“) nakon čega glavni pratitelj izlazi i otvara vrata štice osobi.

Prilikom dolaska na mjesto posjete, kad god je to moguće, kolona vozila dolazi u smjeru tako da zadnja desna vrata glavnog vozila budu što bliže objektu u koji štice osoba ulazi.

Kod izlaska štice osobe iz vozila pratitelji formiraju tzv. dijamant formaciju oko iste na način kako je to prikazano na Slici 12.

Slika 12 Formacija 5 pratitelja prilikom izlaza ŠO, Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)

7.4 Sigurnosni elementi prilikom posjete štice osoba

Pored gore navedenih mjera u nastavku ću ukratko objasniti i neke osnovne pojmove i poslove koje izvršavaju pol. službenici neposredno prije i za vrijeme izvršenja zadaće osiguranja mjestima posjete koje nisu neprestano štice objekti i prostori.

Unaprijed postavljeni policijski službenici po mjestima posjete – policijski službenici čiji je zadatak uočiti, upozoriti a po zapovijedi i ukloniti ugroze od osoba i stvari na kritičnim točkama, kako je ranije utvrđeno prethodnim istraživanjem.

Soba za zadržavanje - sigurna prostorija na mjestu posjeta, obično odvojena radi kraćeg sastanka štice osoba sa suradnicima i privatnosti istih.

Sigurna soba, prostorija - privremena lokacija gdje će se štice osoba skloniti u slučaju napada ili prijetnje od neposrednog napada. Prostorija mora biti što je moguće bliže mjestu boravka štice osobe, mora biti balistički zaštićena (zidovi moraju biti čvrsti, izbjegavati staklene zidove, zidove od „knaufa“ i sl.), mora imati mogućnost alternativnog pravca u slučaju evakuacije, poželjno je da ima pristup sanitarnom čvoru, fiksnu telefonsku liniju, internet i sl.

Štićeni prostor – svaka lokacija (odnosno mjesto posjete) na kojoj borave štićene osobe i koja je protueksplozijski pregledana, dopušten je pristup samo ovlaštenim (unaprijed najavljenim osobama) i pod stalnim je nadzorom policijskih službenika.

Policijski službenici za protueksplozijski pregled (PEP pregled) – zaduženi su za protueksplozijski pregled unutarnjih i vanjskih prostora mjesta posjete štićenih osoba. Također vrše i pregled vozila u sastavu kolone vozila pod pratnjom. Visoko su obučeni za pronalazak konvencionalnih eksplozivnih naprava (vojnog porijekla) i improviziranih eksplozivnih naprava („kućne“ izrade) te njihovu deaktivaciju i uklanjanje. U svojem radu koriste razne alate i tehnička pomagala kao i službenog psa obučenog za detekciju i otkrivanje eksplozivnih tvari.

Sigurnosni prstenovi – postavljaju se oko štićene osobe. Razlikujemo tri vrste sigurnosnih prstena i to unutarnji, srednji i vanjski prsten. Unutarnji prsten sastoji se samo od policijskih službenika neposrednog osiguranja. Srednji prsten može se sastojati od kombinacije pripadnika neposrednog osiguranja i lokalnih policijskih snaga u civilu. Vanjski krug sastoji se samo od lokalnih policijskih snaga u civilu ili uniformi te angažiranih zaštitara (ovisi o mjestu posjete i sigurnosnoj situaciji na istom).

Prostor za predstavnike medija – područje koje ograđeno i namijenjeno je samo novinarima koji imaju važeće novinarske akreditacije. Područje se nalazi u blizini štićenih osoba, pregledano je i pod nadzorom je policijskih službenika.

Zdravstveno higijensko tehnološke mjere zaštite štićenih osoba – provode posebno osposobljeni policijski službenici UPPS-a. Provode se najčešće u prostorima i objektima u kojima se priprema i poslužuje hrana i piće koju štićene osobe konzumiraju. Uključuju mjere i radnje koje se mogu provesti primjenom pozitivnih pravnih propisa, s ciljem povećanja higijenskog statusa objekata u kojima boravi štićena osoba, higijenskog statusa osoblja koje dolazi u dodir s hranom ili sa štićenom osobom, higijene hrane, higijene okoliša (bazenska voda, wellnessi, sustavi ventilacije, sustavi tople vode), u svim javnim objektima i prostorima, gdje se provode mjere osiguranja. *Jurica, K. (2022) Namjerna i nenamjerna zagađenja hrane. Stručni rad. Ministarstvo unutarnjih poslova RH.)*

8 PRAKTIČNI PRIKAZ ORGANIZACIJE POSJETE NAJVIŠIH DRŽAVNIH DUŽNOSNIKA INSTITUCIJAMA EUROPSKE UNIJE U BRUXELLSU

Pod institucijama EU u svrhu ovog rada podrazumijevaju se:

- Europska komisija (EK)
- Europsko vijeće (EV)
- Europski parlament (EP)

Sve navedene institucije imaju sjedište u gradu Bruxellesu u Kraljevini Belgiji.

EUROPSKA KOMISIJA²¹

Europska komisija je politički neovisno izvršno tijelo EU koje je odgovorno za izradu prijedloga za novo europsko zakonodavstvo te provodi odluke Europskog parlamenta i Vijeća EU.

Zadaće EK su:

- Predlaganje novog zakonodavstva
- Upravljanje politikama i dodjeljuje financijska sredstava
- Provođenje zakonodavstva EU
- Predstavlja EU na međunarodnoj razini

Sastoji se od tima („Kolegija”) povjerenika, od kojih je po jedan iz svake države članice EU-a, a „Kolegij“ čine predsjednik, osam podpredsjednika od kojih su tri izvršna, visokog predstavnika EU za vanjske poslove i sigurnosnu politiku (pandan ministra vanjskih poslova) i 18 povjerenika zaduženih svaki za svoj resor.

EUROPSKO VIJEĆE²²

Europsko vijeće institucija je EU-a koja utvrđuje opći politički smjer i prioritete EU.

Europsko vijeće određuje opće političko usmjerenje i prioritete EU-a, obično usvajanjem zaključaka. Ne pregovara o zakonima EU-a niti ih donosi.

Članovi i članice Europskog vijeća jesu šefovi država ili vlada 27 država članica EU-a, predsjednik Europskog vijeća i predsjednik Europske komisije.

²¹ https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/european-commission_hr, Pristupano 2. 9. 2022.

²² <https://www.consilium.europa.eu/hr/european-council/>, Pristupano 2. 9. 2022.

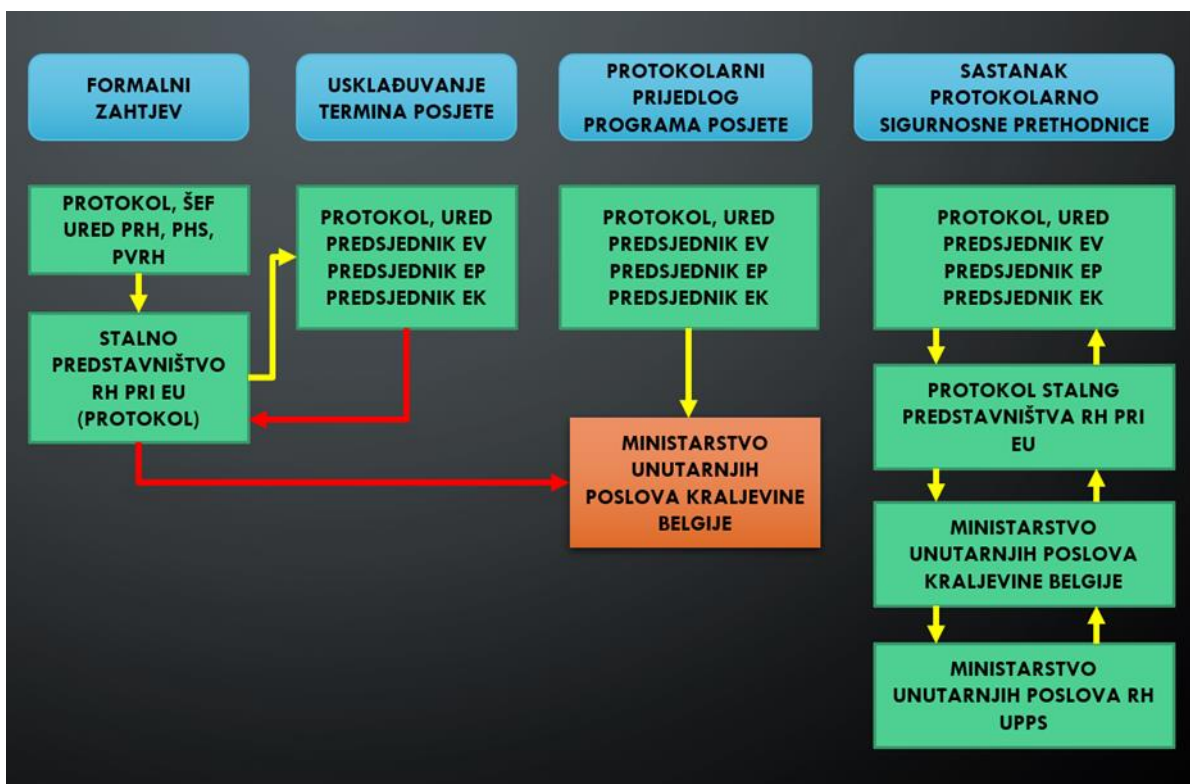
Sastaje se najmanje četiri puta godišnje, a sastanke se često naziva „sastancima na vrhu EU-a” i održavaju se u Bruxellesu, u zgradi Europa.

EUROPSKI PARLAMENT²³

Europski parlament važan je forum za političke rasprave i donošenje odluka na razini EU-a. Zastupnike u Europskom parlamentu izravno biraju glasači u svim državama članicama. Zastupnici zastupaju interese glasača pri izradi zakona EU-a te osiguravaju da ostale institucije EU-a rade na demokratski način.

Parlament djeluje kao suzakonodavac, dijeleći s Vijećem ovlast usvajanja i izmjenjivanja zakonodavnih prijedloga te odlučivanja o proračunu EU-a. Nadzire rad Komisije i drugih tijela EU-a te surađuje s nacionalnim parlamentima država EU-a, od kojih dobiva njihova mišljenja.

8.1 Praktični prikaz organizacije posjeta štíćenih osoba institucijama EU

Slika 13 Grafički prikaz organizacije posjete ŠO institucijama EU, Izvor: vlastiti seminarski rad iz kolegija Europski upravni prostor i upravno pravo (2021.)

²³ <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/hr>, Pristupano 4.9.2022.

Prije posjete najviših državnih dužnosnika (štićenih osoba) institucijama EU potrebno je izvršiti pripremu i organizaciju same posjete. Ovisno o vrsti posjete, promatrano s protokolarnog aspekta, razlikujemo službeni i radni posjet.

Sama proces organizacije službenog ili radnog posjeta organizira može se podijeliti u nekoliko faza.

- Formalni poziv (putem pozivnog pisma)
- Usklađivanje termina posjete
- Protokolarni prijedlog programa posjete štićene osobe (predlaže institucija EU)
- Sastanci protokolarno – sigurnosne prethodnice

8.1.1 Formalni poziv

Formalni poziv upućuje se putem pozivnog pisma ili molbe za sastanak. Pozivno pismo ili molba za sastanak upućuje se u formi diplomatske note putem službe protokola Stalnog predstavništva RH pri EU, uz obavijest Ministarstva vanjskih i europskih poslova RH, koje zatim isto prosljeđuje Ministarstvu vanjskih poslova Kraljevine Belgije.

8.1.2 Usklađivanje termina posjete

U ovoj fazi, kao što je vidljivo iz samog naslova, usklađuju se termini (datum) posjete ovisno o obavezama čelnika u istom rangu. U dogovoru i usklađivanju termina posjete uključene su službe protokola ili direktno šefovi Ureda (kabineta) štićenih osoba odnosno najviših institucija EU.

8.1.3 Protokolarni prijedlog programa posjete štićene osobe

Nakon što se utvrdi termin i trajanje posjete (dan, dva ili više) služba protokola institucije EU predlaže program posjete, koji je u pravilu strogo formalno-protokolarnog oblika. Komunikacija u toj fazi pripreme posjete odvija se putem službi protokola.

8.1.4 Sastanak protokolarno sigurnosne prethodnice

Sastanci protokolarno sigurnosne prethodnice, u pravilu, održavaju se nekoliko dana prije same posjete štićene osobe.

U ovoj fazi pripreme posjete uključeni su službe protokola institucija EU (ovisno kod koje ŠO ima sastanak), Stalnog predstavništva RH pri EU, službe sigurnosti Kraljevine Belgije, policijski službenik osiguranja ŠO RH te službenici obavještajnih agencija.

Na navedenim sastancima definiraju se organizacijsko protokolarni detalji posjete kao i mjere sigurnosti koje će se poduzeti u cilju osiguranja i zaštite štićene osobe za vrijeme boravka u Bruxellesu. Vršiti se obilazak svih mjesta posjete te se definiraju protokolarno sigurnosni detalji.

9 ZAKLJUČAK

Potreba za osiguranjem i zaštitom najviših državnih dužnosnika poznata je kroz povijest. Svaki vladar kroz povijest imao je svoje osobno osiguranje koje su činili najodaniji, najposposobniji i najobučeniji ratnici, kojima je primarni zadatak bila sigurnost vladara. Tako se za vrijeme trajanja Rimskog carstva, za osiguranje rimskog cara brinula Pretorijanska garda, dok u feudalnom Japanu za sigurnost svojih vladara brinuli su se tzv. „samuraji“.

U današnje doba za sigurnost najviših državnih dužnosnika svugdje u svijetu brinu se razne službe, koje su, u demokratskim društvima, dio javnog sektora i financiraju se iz državnog proračuna. Pripadnici tih službi i danas se kao i kroz povijest biraju iz reda najposposobnijih pripadnika sigurnosnog sektora državnih tijela (vojska i policija).

U RH mjere osiguranja i zaštite provode policijski službenici Uprave za posebne poslove sigurnosti, u sastavu MUP-a RH, koji u suradnji sa Sigurno obavještajnom agencijom i drugim tijelima javnog sektora što ovisi o vrsti programa i mjestu posjete. Policijski službenici angažirani na poslovima osiguranja i zaštite, moraju prije svega, pored ispunjavanja zakonskih normi za prijem u policiju, biti visoko motivirani, educirani, osposobljeni za rukovanje raznim tehničkim sredstvima (sve vrste oružja koje koriste, rentgen za kontrolu prtljage i dr.), primjenom borilačkih vještina te moraju poznavati taktike i mjere koje se poduzimaju u cilju osiguranja najviših državnih dužnosnika. Isti za vrijeme izvršenja zadaće osiguranja „žive život štice osobe“, bez jasno definiranog radnog vremena i mjesta rada, pa se često može čuti tvrdnja da je to poziv a ne rad (s tvrdnjom se u potpunosti slažem). Najvažnije je u obavljanju zadaće osiguranja, a što se često podcjenjuje i zanemaruje, pravovremena ispravna procjena stanja sigurnosti policijskog službenika neposrednog osiguranja. Pravovremena ispravna procjena je sama bit neposrednog osiguranja. Naime ukoliko su u sigurnosnoj prosudbi detektirane ugroze, prilikom planiranja biti će poduzete sve potrebne mjere i radnje da se iste neutraliziraju i da stanje sigurnosti bude povoljno. Postoje situacije u praksi kad to nije moguće, iz raznih razloga, kvalitetno prevenirati i u takvim situacijama pravovremena procjena i reakcija pol. službenika dolazi do izražaja. To se postiže kvalitetnom i kontinuiranom obukom, korištenjem moderne opreme a najviše iskustvom pol. službenika u obavljanju zadaća osiguranja.

Da bi osiguranje i zaštita najviših državnih dužnosnika bila na maksimalno mogućoj razini potrebno je da službe javnog sektora uključene u osiguranje primjenjuju najviše standarde u pogledu edukacije službenika i primjene tehničkih sredstava. To naravno iziskuje određena

financijska sredstava, koja nisu zanemariva, ali to je dio javnog sektora kojem se ne smiju uskratiti sredstva potrebna za rad, odnosno uskraćuju mu se posljednjem. Ne moram govoriti kakve bi implikacije bile za državu ukoliko bi se dogodila najgori scenarij, tj. atentat na bilo koju štićenu osobu u pogledu stabilnosti države (nacionalne sigurnosti, gospodarske, političke stabilnosti) i ugleda službi sigurnosti RH u svijetu.

U RH možemo reći da službe sigurnosti tijela javnog sektora zadovoljavaju najviše svjetske sigurnosne standarde u planiranju, primjeni i provođenju mjera i radni u cilju osiguranja i zaštite državnih dužnosnika. Prethodnu izjavu temeljim na svom dugogodišnjem iskustvu i suradnji sa 20-ak stranih službi sigurnosti prilikom boravka najviših državnih dužnosnika RH u inozemstvu.

10 IZJAVA

Izjava o autorstvu završnog rada i akademskoj čestitosti

Ime i prezime studenta: Miroslav Žnidarić

Matični broj studenta: 2405141728

Naslov rada: Sigurnost najviših državnih dužnosnika u RH kao važan segment sigurnosti javnog sektora

Pod punom odgovornošću potvrđujem da je ovo moj autorski rad čiji niti jedan dio nije nastao kopiranjem ili plagiranjem tuđeg sadržaja. Prilikom izrade rada koristio sam tuđe materijale navedene u popisu literature, ali nisam kopirao niti jedan njihov dio, osim citata za koje sam naveo autora i izvor te ih jasno označio znakovima navodnika. U slučaju da se u bilo kojem trenutku dokaže suprotno, spreman sam snositi sve posljedice uključivo i poništenje javne isprave stečene dijelom i na temelju ovoga rada.

Potvrđujem da je elektronička verzija rada identična onoj tiskanoj te da je to verzija rada koju je odobrio mentor.

Datum: 10.09.2022. godine.

Potpis studenta:

Miroslav Žnidarić

11 POPIS LITERATURE

11.1 Knjige i članci

- Berković, S. (2006) Diplomacija i diplomatska profesija. Zagreb: Urban – Media d.o.o.
- Cvrtila, V. (1999) Nacionalna sigurnost neutralnih država Europe: političke i geostrategijske odrednice: doktorska disertacija, Zagreb: Fakultet političkih znanosti
- Grizold, A. (1998) Međunarodna sigurnost: Teorijsko – institucionalni okvir. Zagreb: Fakultet političkih znanosti,
- Moratić, Z., Ahić, J.(2015) Bliska zaštita VIP ličnosti, Sarajevo, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije univerziteta u Sarajevu, Sarajevo: a. PERFECTA,
- Tatalović, S. (2006) Nacionalna i međunarodna sigurnost, Zagreb: Politička kultura,

11.2 Pravni propisi i priručnici

- Konvencija Ujedinjenih naroda o sprečavanju i kažnjavanju zločina protiv međunarodno zaštićenih osoba, uključujući diplomatske agente (1973).
- Zakon o policiji, NN 34/11, 130/12, 89/14, 151/14, 33/15, 121/16, 66/19.
- Zakon o policijskim poslovima i ovlastima, NN 76/09, 92/14, 70/19.
- Zakona o sigurnosti prometa na cestama, NN 67/08, 48/10, 74/11, 80/13, 158/13, 92/14, 64/15, 108/17, 70/19, 42/20, 85/22.
- Zakon o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske, NN 79/06, 105/06
- Zakon o sigurnosnim provjerama, NN 85/08, 86/12.
- Uredba o utvrđivanju štice osoba, objekata i prostora te provođenju njihove zaštite i osiguranja, NN 46/13, 103/14 - OUSRH, 151/14, 10/16, 99/16, 131/20.
- Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova, NN 7/2022.
- Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika, NN 76/09, 92/14, 70/19.
- Standardni operativni postupci, 2015, MUP, Zagreb (neobjavljeno)

11.3 Doktorske disertacije, magistarski radovi, završni radovi

- Matošević, M. (2020), Protokoli štice osoba od bitnog značaja za Republiku Hrvatsku

11.4 Članci u znanstvenim i stručnim časopisima

- Šuperina, M.: Zlatko Moratić, Z. i Ahić, J, Bliska zaštita VIP ličnosti, Zagreb, Policija i sigurnost 25. (2016), broj 1, str, 91-110
- Jurica, K. (2022), Namjerna i nenamjerna zagađenja hrane, Stručni rad, Zagreb, Ministarstvo unutarnjih poslova RH

11.5 Internetski izvori i predavanja

- <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=50080> (pristupano 1.9.2022.)
- <https://www.sabor.hr/hr/zastupnici/predsjednik-sabora/ovlasti-i-duznosti> (pristupano 1. 9. 2022.)
- <https://vlada.gov.hr/o-vladi/kako-funkcionira-vlada/64> (pristupano 1.9.2022.)
- <https://www.predsjednik.hr/ured-predsjednika/protokol-predsjednika/> (pristupano 3.9.2022.)
- <https://www.sabor.hr/hr/o-saboru/ustrojstvo-sabora> (pristupano 3.9.2022.)
- <https://vlada.gov.hr/o-vladi/kako-funkcionira-vlada/uredi-vlade/ured-za-protokol/32000> (pristupano 3.9.2022.)
- <https://mvep.gov.hr/kontakt/diplomatski-protokol/9608> (pristupano 3.9.2022.)
- https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/european-commission_hr (pristupano 2. 9. 2022.)
- <https://www.consilium.europa.eu/hr/european-council/> (pristupano 2. 9. 2022.)
- <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/hr>, (pristupano 4.9.2022.)
- Čupurdija, M. (2022), Materijali sa predavanja, Kolegij, Javni sektor i sigurnost građana, Veleučilište Baltazar Zaprešić

12 POPIS SLIKA TABLICA I GRFIKONA

Slika 1	Maslowljeva piramida potreba,	Izvor: https://sh.wikipedia.org/wiki/Maslowljeva_hierarhija_potreba (Pristupano 3.9.2022.)	4
Slika 2	Formacija 1 pratiteljem,	Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)	30
Slika 3	Formacija 2 pratitelja,	Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)	30
Slika 4	Formacija 3 pratitelja,	Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)	31
Slika 5	Formacija 4 pratitelja,	Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)	31
Slika 6	Formacija 5 pratitelja (dijamant),	Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)	32
Slika 7	Formacija 2 vozila,	Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)	34
Slika 8	Formacija 3 vozila,	Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)	35
Slika 9	Formacija 5 vozila,	Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)	35
Slika 10	Formacija 7 vozila (visoka do neposredna razina ugroženosti),	Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)	36
Slika 11	Formacija 5 pratitelja oko vozila (neposredno prije izlaza/ulaska),	Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)	37
Slika 12	Formacija 5 pratitelja prilikom izlaza ŠO,	Izvor: Osobna arhiva (izrađeno za potrebe specijalističkog završnog rada)	38
Slika 13	Grafički prikaz organizacije posjete ŠO institucijama EU,	Izvor: vlastiti seminarski rad iz kolegija Europski upravni prostor i upravno pravo (2021)	41

13 ŽIVOTOPIS

Miroslav Žnidarić

Datum rođenja: 24/05/1977 | **Državljanstvo:** hrvatsko | **Spol:** Muško |
(+385) 989593012 | mrznidarić@gmail.com |
Varaždinska 5, 42202, Bartolovec, Hrvatska

● RADNO ISKUSTVO

2015 – TRENUTAČNO – Zagreb, Hrvatska

VIŠI POLICIJSKI INSPEKTOR, VODITELJ OSIGURANJA ŠTIĆENIH OSOBA – MUP RH, UPRAVA ZA POSEBNE POSLOVE SIGURNOSTI

2011 – 2015 – Zagreb, Hrvatska

VIŠI POLICIJSKI INSPEKTOR, VODITELJ ZA SIGURNOSNE PRETHODNICE I KOORDINACIJU – MUP RH, UPRAVA ZA POSEBNE POSLOVE SIGURNOSTI

2004 – 2011 – Zagreb, Hrvatska

POLICAJAC, PRATITELJ – MUP RH, URED ZA OSIGURANJE

2001 – 2004 – Varaždin, Hrvatska

INTERVENTNI POLICAJAC – MUP RH, PU VARAŽDINSKA

1997 – 2001 – Varaždin, Hrvatska

POLICAJAC SPECIJALAC – MUP RH, PU VARAŽDINSKA

● OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

2001 – 2008 – Zagreb, Hrvatska

INŽENJER PROMETA, BACC. ING. TRAFF., VŠŠ – Tehničko veleučilište Zagreb

Adresa Zagreb, Hrvatska

1995 – 1997 – Zagreb, Hrvatska

POLICAJAC, SSS – Srednja policijska škola

Adresa Zagreb, Hrvatska

1991 – 1995 – Varaždin, Hrvatska

STROJARSKI TEHNIČAR, SSS – Strojarska škola Varaždin

Adresa Varaždin, Hrvatska

● JEZIČNE VJEŠTINE

Materinski jezik/jezici: **HRVATSKI**

Drugi jezici:

	RAZUMIJEVANJE		GOVOR		PISANJE
	Slušanje	Čitanje	Govorna produkcija	Govorna interakcija	
ENGLESKI	B1	B1	A2	A2	A1
SLOVENSKI	B2	B2	B1	B1	B1
SRPSKI	C2	C2	C2	C2	C1

Razine: A1 i A2: temeljni korisnik; B1 i B2: samostalni korisnik; C1 i C2: iskusni korisnik

● DIGITALNE VJEŠTINE

Moje digitalne vještine

Informacije i komunikacije (pretraživanje Interneta) | MS Office (Word Excel PowerPoint) | Windows | Komunikacijski programi (Skype Microsoft Teams Zoom) | Internet

● VOZAČKA DOZVOLA

Vozačka dozvola: AM

Vozačka dozvola: A1

Vozačka dozvola: A2

Vozačka dozvola: A | 2014 – 2024

Vozačka dozvola: B | 2014 – 2024